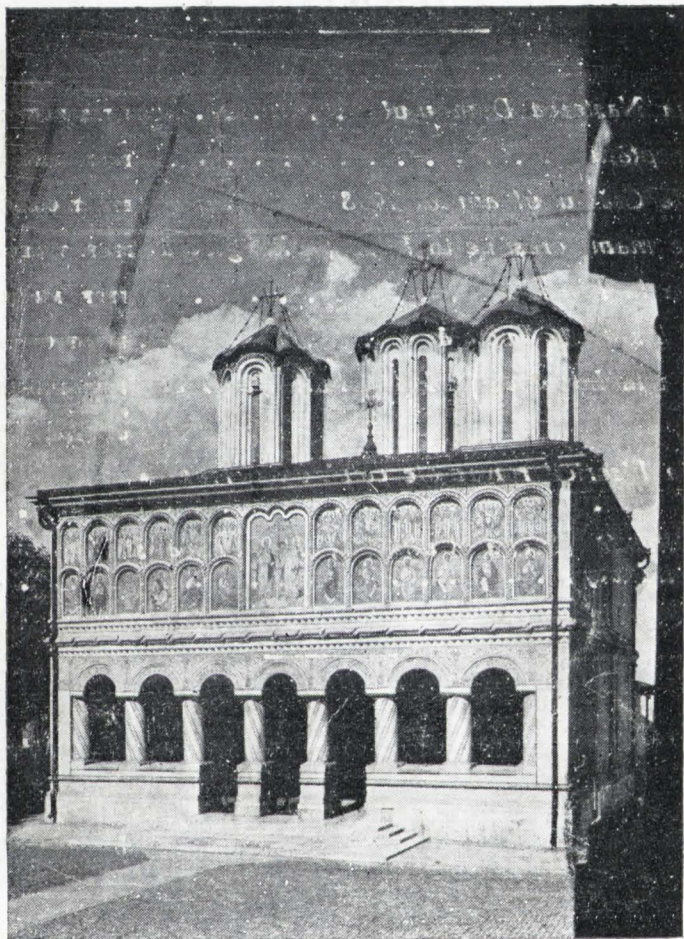

GLASUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ A SF. ARHIEPISCOPII A BUCUREȘTILOR
APARE CU BINECUVÂNTAREA ȘI INDRUMAREA I. P. S. PATRIARH JUSTINIAN

Redacția și Administrația : Secția Culturală a Sf. Arhiepiscopii a Bucureștilor

CUPRINSUL:

<i>Pastorală la Nașterea Domnului</i>	. I. P. S. PATRIARH JUSTINIAN
<i>Soarele Dreptății</i>	. PROF. EMILIAN VASILESCU
<i>Gânduri de Crăciunul anului 1948</i>	. PREOT CONST. GĂICULESCU
<i>Chipuri de mame creștine în Educația Religioasă</i>	. PROF. TEODOR M. POPESCU
<i>Catehizarea în Biserică</i>	. PROF. MIHAIL BULACU
<i>Biserica și Asistența Socială</i>	. PREOT GH. SOARE
<i>În România la Întronizarea Patriarhului Justinian</i>	. MITROPOLITUL NICOLAE al Crutitelor (traducere de Preot Alex. Severin).
<i>Din revista Bisericii reformate calvine din Transilvania</i>
<i>Partea Oficială (Secția Culturală, Economică și Administrativă)</i>

ANUL VII Nr. 11—12

Noembrie-Decembrie 1948

GLASUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ A SF. ARHIEPISCOPII A BUCUREȘTILOR
APARE CU BINECUVÂNTAREA ȘI ÎNDRUMAREA I. P. S. PATRIARH JUSTINIAN

„Hristos se naște slăviți-L!”

JUSTINIAN

DIN MILA LUI DUMNEZEU, ARHIEPISCOP AL BUCUREȘTILOR, MITROPOLIT AL UNGRO-VLAHIEI, PATRIARH AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE ȘI PREȘEDINTE AL SF. SINOD.

IUBITULUI NOSTRU CLER ȘI TUTUROR BINECREDINCIOȘILOR CREȘTINI AI BISERICII NOASTRE, HAR ȘI PACE DELA DUMNEZEU DIN CERURI, IAR DELA NOI ARHIEREASCĂ BINECUVÂNTARE.

„Slavă întru cet de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire” (Luca II, 14).

IUBIȚII MEI FII DUHOVNICEȘTI

Pregătindu-ne să cinstim după datină marea sărbătoare a întrupării Mântuitorului nostru Iisus Hristos, se cuvine să ne apropiem de sfânta și nepieritoare învățătură a Bisericii lui și să desprindem din adevărata ei tâlcuire îndreptar de creștinească viețuire, spre mântuirea sufletelor noastre.

Pentru aceea, deci, Noi, Arhipăstorul vostru, ne îndreptăm cuvântul și gândul către voi toți, cei ce cinstiți după dreapta credință pe Domnul cerurilor și pământului. Către voi, cari sunteți bucuria și bogăția noastră sufletească, venim și Noi astăzi cu toată dragostea noastră de Părinte, fiindcă scris este; *„Unde-i comoara voastră, acolo va fi și inima voastră”*. (Matei, VI, 21).

Venim către voi, iubiții mei, pentru a vă arăta calea cea strâmtă, ce duce spre fericire și mântuire, nu după a noastră chibzuință, ci după vecinica poruncă a sfintei noastre Biserici. În locul de închinare, la vetrele voastre, pretutindeni unde vă aflați voi, să răsunе cuvântul nostru, vestindu-vă: *„Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim întrânsa“*.

Iată aproape două mii de ani de când îngerul — sol al Cerului — vestea celor slabi și umiliți, nețărnutura dragoste a lui Dumnezeu, care pentru izbăvirea noastră, pe însuși Fiul său cel iubit L-au lăsat să ia chip omenesc, grăind cuvintele ce vor răsunа deapauri în inimile creștinilor din tot locul și din toate timpurile: *„Nu vă temeți, căci iată vă vestesc bucurie mare, care va fi pentru tot poporul“* (Luca II, 10).

Dar vestea îngerească nu a răsunat în palatele de marmoră, nici n'a fost auzită de cei ce-și petreceau viața în desfătări; ci ea a înviorat inimile curate ale oamenilor săraci, ale celor ce viețuiau în muncă fără odihnă. Glasul binevestitor al trimisului ceresc a fost auzit de niște păstori, cari pe ger și pe ploaie, pe arșiță ori pe ninsoare, nu se leneveau, ci neîncetat *„stăteau noaptea afară în câmp și străjuiau cu rândul împrejurul turmei lor“*. (Luca II, 8). Hristos-Dumnezeu nu s'a născut, așa dar, în pat bogat și aurit, ci a fost găsit de păstori *„înfășat în scutece și culcat într'o iesle“* (Luca II, 12), lăsând prin aceasta poruncă nepieritoare creștinilor de a cinsti pe tot omul după faptele și cugetul lui, nu după deșartele po-doabe fără de folos.

Mântuitorul nostru a venit pe pământ pentru înălțarea și mântuirea celor sărmani și umiliți și pentru prăbușirea celor trufași și plini de nedreptate, după cum însuși dreptul Simeon mărturisește: *„Pruncul acesta este rânduit spre prăbușirea și ridicarea multora“* (Luca II, 34). Cei trufași și asu-

pritori n'au înțeles, însă, tâlcul Sfântei Sripturi, căci bogățiile „*au orbit ochii lor și au împietrit inima lor, ca să nu vadă cu ochii și să nu priceapă cu inima și să nu se întoarcă la Dumnezeu*” (Ioan XII, 40). Aceștia s'au străduit de veacuri și se străduiesc și astăzi să îngrămădească avuții peste avuții, adunate din truda celor săraci dar harnici, robind pe semenii lor, pe fiii aceluiași Părinte ceresc și uitând cuvintele Apostolului: „*Cei ce doresc să se îmbogățească, cad în ispită și în cursă și în multe poftes dătămătoare și nesocotite;... căci rădăcina tuturor relelor este iubirea de argint, pe care unii pofțindu-o, s'au rătăcit dela dreapta credință*” (I. Timotei VI, 9-10).

Abia în zilele noastre, cărmuitorii de azi ai Republicii Populare Române au făcut ca o parte din avuțiile strânse de cei puțini din sudoarea celor mulți, să treacă spre folosința tuturor. Nu s'au plinit oare prin aceasta Scripturile? Căci scris este: „*Nimic n'am adus cu noi în lume și e vădit că nici să luăm ceva nu vom putea*” (I. Timot. VI, 7).

IUBIȚII MEI FII DUHOVNICEȘTI,

Să ne amintim iarăși, cu prilejul acestui Crăciun, că Fiul Omului „*cel fără de prihană și smerit*” a venit „*să vestească tuturor oamenilor pacea*”, — precum arată Proorocul Zaharia. Să nu uităm că pentru apărarea și întărirea păcii ni s'a dat nouă poruncă — prin dumnezeescul grai al Evangheliilor — să nu încetăm a ne trudi; Apostolul Neamurilor ne spune: „*Să domnească în inimile voastre pacea lui Dumnezeu*” (Colos. III, 15), iar Sf. Apostol Petru ne învață: „*Cel ce vorește să iubească viața și să vadă zile bune, acela să-și înfrâneze limba dela rău și buzele sale dela vorbe viclene;... să caute pacea și s'o urmeze*” (I Petru III, 10-11).

Dar pacea pe care ne-a dăruit-o Domnul Iisus

Hristos nu poate dăinui decât într'o lume în care dreptele orânduiri sociale fac ca oamenii să nu mai fie robiți unii de alții, fiindcă *„Hristos ne-a izbăvit să fim slobozi; rămâneți, dar, tari și nu vă supuneți iarăși sub jugul robiei“* (Galat. IV, 32). Deaceea vă cer, iubii mei, să fiți — alături de întreaga noastră Biserică Ortodoxă Română — în rândurile celor ce apără pacea popoarelor împotriva ațâțătorilor la un nou măcel. Acești ațâțători, în cugetele cărora sălășluiesc numai interesele lor egoiste, se străduiesc să svârle omenirea într'o nouă și cumplită vărsare de sânge, nădăjduind astfel ca peste distrugerile și peste suferințele ce le-ar aduce un nou războiu să poată arunca iarăși *„jugul robiei“* și asupra acelor popoare, care — prin lupte și jertfe — au isbutit să-l scuture în ultima vreme. Strădaniile lor vor rămâne însă zadarnice, pentrucă popoarele merg pe drumul păcii, după cum și învățătura creștină ne îndeamnă pe noi *„să căutăm cele ce înlesnesc pacea“* (Romani XIV, 19); pentrucă ei nesocotesc cuvintele Apostolului spuse învrăjbitorilor: *„Luati seama să nu fiți nimiciți“* (Galat. V, 15) și pentrucă nu vor să ia aminte că, după însăși porunca Mântuitorului, *„Toți cei ce scot sabia, de sabia vor pieri“* (Matei, XXVI, 52).

Dar învrăjbitorii de popoare nu se sfiesc în strădaniile lor disperate de a împiedeca întronarea păcii în întreaga lume, să vorbească chiar în numele Bisericii lui Hristos; iar unii dintre slujitorii lui Iisus, rătăcind calea dreptei credințe, nu se dau în lături să se pună în slujba acestor învrăjbitori ai omenirii, uitând că *„la pace ne-a chemat Domnul“* (I Corint. VII, 15). În fruntea acestor creștini numai cu numele, în fruntea acestor rătăciți slujitori ai lui Hristos, se află însuși Episcopul dela Roma, ce-și zice Papă și mulți dintre ascultătorii săi, cari, batjocorind chipul și crucea Mântuitorului, servesc interesele dușmanilor păcii.

Pentru aceea, în vara anului acestuia, Patriarhii și Întâistătorii Bisericilor Ortodoxe din lume, adunați în marele sfat bisericesc dela Moscova — unde și Noi am înfățișat Biserica noastră drept-slăvitoare — au îndreptat cuvânt către creștinii din întreaga lume, arătându-le lor drumurile adevărate ale învățaturii Domnului și îndemnându-i să se ferească de căile piezișe și pline de pierzanie spre care îi împing păstorii lor rătăciți. Cuvântul acesta părintesc de povățuire și îndrumare al conducătorilor sufletești ai creștinilor ortodocși a isbutit să întoarcă pe mulți de pe marginea prăpastiei, către mântuire, după cum stă scris: „*De se va rătăci vreunul dintre voi dela adevăr și-l va întoarce cineva, să știe acela că cel ce a întors pe păcătos dela calea lui greșită, a mântuit un suflet dela moarte*” (Iacob V, 19—20).

Mai vârtos deci, se cuvine a da ascultare chemării Sf. Biserici a Dreptei Credințe și, cu puterile sporite de nădejdea mântuirii, să luptăm și să dăm jertfă însăși viața noastră, de va fi cu trebuință, pentruca, aducând „*slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire*”, să dobândim viață vecinică.

IUBIȚII MEI FII DUHOVNICEȘTI,

„*Curățindu-vă deci sufletele cu ascultarea adevărului*”... (I Petru I, 22), de ziua marelui prasnici al întregii lumi creștine, să ne bucurăm în sărbătoarea Nașterii lui Hristos de toate cele de folos, pe care Dumnezeuul părinților noștri ni le-a trimis, ca să puteți spune, după cuvintele Apostolului că „*ați cunoscut că Domnul este bun*” (I Petru, II, 3). De aceea vă fac amintire de spărtura săvârșită acum două veacuri și jumătate în unitatea de credință a poporului românesc de setea cutropitoare a împăraților habsburgici și a episcopilor dela Roma,

cari se numesc pe ei Papi. Cu gândul la sutele de schituri și mănăstiri ardelenе, mistuite de focul poruncit de o împărăteasă din Viena, care se socotea creștină, sau nimicite de tunurile unui general ce era însoțit în expediția lui pustiitoare de reprezentanții înaltului cler catolic, — în cuvântarea rostită cu prilejul înscăunării noastre ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române — am amintit despre acel Concordat, impus poporului nostru de Papa dela Roma, cu sprijinul cârmuitorilor din trecut, prin care scaunul papistășesc căpătase în România mai multe drepturi decât avea Biserica noastră străbună, cuprinzătoarea a 12 milioane de credincioși.

Tot atunci -- binecuvântând, ca Părinte spiritual al acestui popor atât de împilat până aproape de zilele noastre, pe toți aceia care s'au jertfit pentru a ne păstra neștirbită credința strămoșească — am îndreptat glasul meu către frații ruți dela sânul Bisericii mume, chemându-i să se întoarcă acasă. Am avut marea bucurie de a vedea că dregătorii de azi ai țării cunoșteau bine apăsătoarea nedreptate săvârșită față de Biserica Ortodoxă Română și față de poporul român, prin încheierea de acum 20 de ani a Concordatului cu Vaticanul. Mergând pe drumul arătat în legea de căpătâi a Statului, Înaltul Prezidiu al Marei Adunări Naționale și Guvernul Republicii Populare Române au denunțat acel Concordat, restabilind deplina egalitate între toate Cultele și eliberând pe unii dintre frații noștri din cătușele în care-i ținea Roma papală.

În puțină vreme după ruperea acestor lanțuri ale robiei, fiii noștri sufletești — smulși prin silnicie de lângă sfânta noastră Biserică—au putut, în deplină libertate, să dea ascultare părintește: noastre chemări de reîntoarcere acasă, la dreapta credință străbună. Ei au înțeles că desbinarea între noi pornea numai dela dușmanii poporului ro-

mân, dela cei cari doreau și doresc pierzania noastră: fiindcă spus este de însuși Mântuitorul: *„Toată țara care se desbină înlăuntrul său, se pustiește și ioată cetatea care se desbină înlăuntrul său, nu dăinuiește”* (Matei XII, 25). Și astfel după două veacuri și jumătate, în ziua de 21 Octombrie a acestui an, la Alba Julia, s'a săvârșit de către noi și de către membrii Sf. Sinod o rugă fierbinte de laudă și de mulțumire lui Dumnezeu, pentru neprețuitul dar făcut poporului nostru dreptcredincios, prin pecetluirea reîntregirii Bisericii Ortodoxe Române din Ardeal.

Fără de folos au fost încercările slujitorilor Papei de a împiedeca voința lui Dumnezeu. Ele nu s'au ivit decât pentru o și mai deplină vădire a rătăcirii lor dela învățătura creștină și ca să se plinească Scriptura: *„Crezându-se a fi înțelepți au înebunit și au schimbat slava lui Dumnezeu celui nesticăcios cu închipuiri de om stricăcios; de aceea și Dumnezeu i-au dat pradă faptelor celor necurate ale inimii lor, încât ei singuri s'au întinat”* (Romani I, 22--24)

Pentru aceea binecuvântăm și acum cu dragoste pe cei cari au scuturat jugul apăsător al robiei în care erau ținuți unii dintre frații noștri și au înlăturat privilegiile acordate unui cult, pe ai cărui credincioși îi cinstim — după cum cinstim credința curată a oricui — dar ai cărui conducători au fost întotdeauna departe de poporul nostru, în tabăra stăpânilor nedreți și a opresorilor nemiloși. Iar vouă, amintindu-vă dreptatea pe care au făcut-o cărmuitorii de azi ai Republicii noastre Populare, vă spun după cuvântul Sf. Apostol și Evanghelist Ioan: *„...Nimenea să nu vă amăgească; cel ce face dreptate, acela este dela Dumnezeu”* (I, Ioan III, 7).

Strângeți-vă deci, cu încredere, lângă conducătorii de azi ai țării. Și în ziua în care sărbătorim nașterea Celui ce a venit să orânduiască o omenire

nouă, legați-vă și voi să munciți cu râvnă pentru făurirea unei noi forme de viață în Statul nostru, mai bună și mai dreaptă, în care omul să nu mai fie rob semenului său, ci să puteți îndeplini dumnezeiasca poruncă: „*Să vă iubiți unul pre altul, cum o'am iubit eu*“ (Ioan XIII, 34).

În munca voastră nu încetați iubiții mei, să cercetați Biserica și să vă pătrundeți de măreția învățaturii lui Hristos, Carele pentru pace și pentru mântuirea noastră s'a pogorît din ceruri.

Rugător către Dumnezeu pentru binele popoului și țării noastre, Păstorul vostru sufletesc vă trimite arhieresti binecuvântări.

A handwritten signature in cursive script, appearing to read "Justinian", written in black ink. The signature is positioned above a horizontal line that extends across the width of the text.

PATRIARH.

Data în reședința noastră patriarhicească din București la 25 Decembrie, anul mântuirii 1948.

„SOARELE DREPTĂȚII“

In troparul Nașterii, Domnul Iisus Hristos este slăvit ca «Lumina cunoștinței», «Răsăritul cel de Sus» și «Soarele dreptății».

Intr'adevăr, Soare al dreptății sociale a fost Iisus Hristos, Soare răsărit de Sus, dela Părintele luminilor, și aducând în lume lumina cunoștinței unei alte ordini sociale, mai dreaptă și mai bună decât cea care domnise până atunci.

Căci astăzi, după două mii de ani de prefaceri sociale—prea lente față de dorința noastră de mai bine— aproape nu putem să ne imaginăm ce a însemnat acea «lume fără dreptate și fără iubire», cum a numit cineva lumea antică: lume strălucitoare la suprafață, dar adânc găunoasă și nedreaptă pe adevărata ei față.

Nu ne putem da seama, astăzi, cum înșiși marii filosofi ai antichității, Platon și Aristotel, neîntrețuți în multe privințe, socoteau că unii oameni sunt prin natura lor meniți să fie robi și alții meniți să fie liberi. Nu putem să înțelegem această aberație, reluată în vremea noastră de adepții filosofiei rasiste, după care milioane și milioane de oameni trebuiau să fie înfierați cu fierul roșu pe frunte și tratați mai rău decât dobitoacele —care cel puțin nu adaugă suferințele morale la cele fizice — în vreme ce un mănunchiu de stăpâni, roși de vicii și ambiții, aveau dreptul de viață și de moarte asupra lor, scoțându-i de sub scutul oricărei legi și luându-le chiar și dreptul de a purta un nume și de a se împărtăși de religia cetății, necum să mai poată nădăjdui la vreun bun al lor propriu sau la vreo bucurie în viața aceasta.

De asemenea ne vine greu astăzi să înțelegem cum într'o societate pretinsă civilizată copilul putea fi omorât, vândut

sau expus de tatăl său în piețele publice, pentru a fi luat de trecători sau pentru a ajunge pe mâna acelor bestii omenești care schingiuiau copiii pentru a-i pune să cerșească, inspirând milă prin schilodenia trupului lor.

Și ce greu ne vine să ne gândim, astăzi, când femeia are toate drepturile egale cu bărbatul, că a fost o vreme când soarta ei nu se deosebea mult de aceea a sclavului, fiind tratată ca vită de povară și ținută prin lege într'un perpetuu minorat, care o făcea incapabilă de patrimoniu propriu și de libertăți cetățenești! Ba mai mult, femeia era expusă și la umilitoarea și desgustătoarea situație de a fi împrumutată dela un bărbat la aitul sau de a fi a doua, a zecea sau a suta soție sau concubină, într'o îngrozitoare poligamie.

Iar dacă astăzi încă mai sunt oameni care se sbârlesc când aud vorbindu-se o limbă străină, ce trebuie să fi fost pe vremea când, în principiu, orice om de alt neam era socotit ca barbar și ca dușman, trebuind să fie tratat ca atare și nimicit!

Intr'o astfel de lume lipsită de dreptate și iubire, în care domnea numai forța și bunul plac al celor avuți, sau de sânge nobil, a apărut Acela pe care Biserica noastră îl preamărește cu numele de «Soare al dreptății».

Și ce bine se potrivește acest nume pentru Iisus Hristos, care, deși era de neam regesc după trup și Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat după ființă, a binevoit totuși să-și aleagă ieslea ca sălaș și condiția modestă de «teslar» pentru primii ani ai vieții Sale pământești, ridicând astfel la o demnitate deosebită umilita viață a păstorilor, plugarilor și muncitorilor!

Cu ce căldură, cu ce nădeji de mai bine vor fi îmbrățișat aceste clase sociale năpăstuite și milioanele de sclavi învățătura cerescului Sol, care propoveduia întemeierea unei «împărății a lui Dumnezeu»: împărăția dreptății și a iubirii absolute! Cum își vor fi simțit ei demnitatea omenească sporită, ascultând **Predica de pe Munte**, acel cod al unei noi orânduiri sociale, ce se inspira din principiul dumnezeiesc al egalității **esențiale** a tuturor oamenilor, ca fii ai aceluiași Părinte și chemați să se împărtășească din aceleași bucurii duhovnicești în comunitatea de iubire a lui Hristos: Biserica creștină!

O nouă lume se făurea atunci, o nouă concepție despre viață se strecura în sufletul popoarelor, ca sămânța care prinde rădăcini între stânci și cu vremea ajunge să prăvălească imense blocuri de piatră. Credința în împărăția dreptății și a iubirii, credința în viitoarea orânduire a lumii, după voia cea bună a lui Dumnezeu, a încălzit sufletul popoarelor, sfărâmând unul câte unul blocurile de gheață sufletească ale lumii antice și creind mediul prielnic pentru reformele sociale umanitare.

În vreme ce lumea antică era paralizată în avânturile ei spre mai bine de o concepție greșită despre om și de un dezolant fatalism astrologic, care făcea și pe marii filosofi să fie incapabili de a concepe ideea de progres, creștinismul vine cu ideea perfectibilității indefinite a ființei umane, sub dogoarea harului divin, și astfel istoria lumii — închisă de filosofii antici în cicluri identice repetate la infinit — se destupă, capătă sens și valoare, evoluând spre perfecțiunea absolută a omului și a lumii, până la transfigurare și îndumnezeire.

Pornite pe această cale, spre o țintă atât de înaltă, popoarele creștine aveau înaintea lor un viitor strălucit. Ele au mers însă încet, foarte încet, pe acest drum, dar nu din vina învățurii creștine, ci din cauza înfricoșatului egoism omenesc, mai tare decât toate stâncile de granit.

Și astfel, dacă împărăția lui Dumnezeu e departe de a se fi instaurat pe pământ, dacă nedreptatea colcăe încă pe unele mari întinderi ale globului pământesc, dacă exploatarea omului de către om, în loc să dispară odată cu rușinoasa sclavie antică, se menține și înflorește încă și astăzi în unele țări, dacă, în fine, ura între popoare n'a depășit prea mult stadiul disprețului și urii antice față de semenii de alt neam, nu este din vina învățurii creștine, iar Intemeietorul creștinismului nu merită mai puțin, din pricina aceasta, numele de «Soare al dreptății». Dreptatea și iubirea de oameni, pentru care s'a jertfit El, pentru care au sângerat și și-au dat viața mii și mii de martiri ai creștinismului, triumfă totuși încetul cu încetul în omenire. «Nu vă temeți», a spus îngerul Domnului păstorilor care în acea noapte sfântă stăteau de strajă, lângă turmele lor, prin preajma Betleemului. «Nu vă temeți. Căci iată vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul» (Luca 2, 10).

Da, bucuria Nașterii Domnului este bucuria nesfârșitelor milioane de oameni simpli, care cred în dreptate, în muncă, în pace și în înfrățirea tuturor oamenilor. Este bucuria sufletelor curate, ca ale păstorilor din preajma Betleemului, ale căror cântece duioase se îngână cu corul îngerilor. Și este mai ales bucuria nenumăratelor suflete pioase, care în această noapte sfântă cuprind în sălașul sufletului lor necuprinsul și orbitorul «Soare al dreptății» de totdeauna.

Profesor EMILIAN VASILESCU

Gânduri de Crăciunul anului 1948

Oridecâteori sărbătorim amintirea marelui prasnîc al Nașterii Mântuitorului Hristos, o mână nevăzută pare că trage la o parte vălul, sub care stă ascunsă „genunea de taine dumnezeiești, așezată la răspântia a două crâmpiele de istorie universală”¹. În această istorie, defînită ca mergere a lumii spre împărăția divină, prin care pașii lui Dumnezeu calcă duduînd magnific acum ca și întotdeauna, această genune este și rămîne piatră de hotar între două lumi, ce nu sufar contopire una cu cealaltă. Căci oricâte frumuseți ar cuprinde lumea de dinaintea Mântuitorului, numai puțină înflăcărare se mai aprinde azi pentru dînsa. Deși din aceeași lume veehe purcedem, simțim totuși că suntem atât de îndepărtați și instreinați de ea.

Acest adevăr cu neputință de tăgăduit, ni-l tălmăcește Daniei Profetul prin povestirea viziunii, în care se făcea că o piatră neatînsă de o mână de om, se desprinsese din creștetul unei stînci, rostogolindu-se până mult departe de poalele ei, după care se prefăcu într'un munte uriaș al cărei întindere cuprinse tot pămîntul.

Piatra din faimoasa și minunata vedenie a profetulul pare a fi Betleemul.

Căci, dacă fiecare epocă și-a avut evanghelia și evangheliștii săi, uneori mai mult și alteori mai puțin luminoși, apoi epoca ce începe cu minunea Betleemului, s'a dovedit a-și avea ca suprem și neîntrecut evanghelist pe „Fiul lui Dumnezeu, Cuvîntul cel dintru început, prin Care toate s'au făcut, și fără de Care nimic nu s'a făcut, din câte s'au făcut”. (*Ioan, Cap. I*).

Spre istoricul orașel, Betleem, patria inspiratului poet, profet și rege David, s'au îndreptat gândurile prevestitoare Nașterii lui Iisus, atât cele ale tuturor vechilor înțelepți păgâni din cele

1. Viața lui Iisus-Papini.

patru vânturi ale lumii, — cât și ale tuturor părinților dintru început ai lui Isdrael cu profeții lui mari și mici, toți grăind într'un glas adevărul sosirii — la plinirea vremii — a mult așteptatului Mesia.

Printr'o uimitoare nepotrivire cu ceea ce începuse să se creadă despre condițiile privitoare la înalta Sa obârșie și aleasa Sa stare socială, — căci unii dintre împărații romani își luaseră titlul răsunător, de „mântuitorii lumii“, scriindu-l astfel chiar pe monedele făurite pentru întinsa lor împărăția pământească, — Mântuitorul Hristos, vine pe lume, născându-Se în cea mai umilă stare, într'un grajd de vite, proclamându-Se astfel încă din pruncie ca prinț al sărăciei și al umilinței.

La intrarea lor în Betleem, bătrânul Iosif și Sf. Fecioară bătuseră la ușile tuturor gospodariilor din oraș, și, nedeschizându-li-se niciuna, rămaseră peste noapte în peștera — staul de vite — dela marginea orașului. *„Între ai Săl ventse și pe Dânsul chiar dela început, ni nment n'a voit să-L primească ?“...*

Răstimpul de treizeci și trei de ani și jumătate, peste care se deslănțuiește viața pământească a Mântuitorului, începând cu Betlehemul și sfârșind cu nourul din Betania, a fost croirea puternicei dăre de lumină, menită să nu se mai stingă în veci de veci. *„Cerule și pământul vor trece, iar cuvintele Mele vor rămâne în veac“.*

Când privește cineva viața unui erou, aude vorbindu-se despre isprăvi și falnice isbânzi, de gloria ce-l încununează biruințele-i triumfale, etc., — pe când Mântuitorul nici măcar nu pomeniște în vreuna din cuvântările Sale despre renumele Lui, despre puterea și stăpânirea Sa, sau despre biruințele Lui, — ci mai ales despre moartea Sa și despre umilirile înjositoare cu cari vrăjmașii și protivnicii Il întâmpinau la tot pasul vieții Sale.

Lumea, în vremea căreia se ivește Domnul Hristos, deși se socotia în culmea înfloririi și civilizației, — e vorba doar de veacul de aur al lui Augustus, — era totuși pornită pe povârnișul tuturor prăbușirilor din cauza vițiilor și destrăbălărilor cărora căzuse pradă și cari o rodeau, cum roade rugina fierul, sau cum macină mucegaiul și cariul culcușat în inimă, viața și vloga falnicului copac. Peirea și moartea erau ținta spre care pășia această lume în năruirea ei fără oprire.

Cu o măiestrie fără egal, cu o simplitate surprinzătoare în vorbă și faptă, dar și cu o aprigă și nepotolită pornire, Mântuitorul Hristos denunță păcatul ucigaș sub toate formele și înfățișările lui, și în fața conștiinței omului și omenirii, ridică sus și tare, adevărul vecinic ca vecinicia, că doar neprihănirea și curățenia sufletească sunt singurele mirodenii prielnice sufletului omenesc, cari feresc pe om și societățile omenești de alunecări și căderi rușinoase, de putrezire morală și moarte.

În fața acestui adevăr oricine poate să se încredințeze, că răul adânc înrădăcinat, care păștea lumea de atunci și care de altfel o mai urmărește încă și pe cea de azi într'o destul de largă măsură, sta în sufletul omenesc, pentru care El părăsind sânurile cerești, venise să-l tămăduiască. Nu era deci vorba de a se înfățișa omenirii ca un autocrat stăpânitor pământesc, cum greșit gândiau mulți din cei cari tremurau pe tronurile lor de aur, te, mându-și pierderea înaltelor demnități obținute prin silnicie, teroare ori lingușire, la venirea Lui, ci El, sosia cu menirea de a înnoi sufletul lumii, ce pe nesimțite intrase sub sceptrul satanei.

Această înnoire o înfăptuiește Mântuitorul Hristos, pornind dela primenirea lăuntrică a firei omenești, dela curățirea și golirea sufletului de cugete și gânduri, cari trecute sub chipul faptelor, necinstesc, coboară și-l micșorează pe om, și degradează obștia în a cărei alcătuire intră. Prin aceasta El proclamă întemeierea unei noi împărății, împărăția stăpânirii spiritului, care-i drum către împărăția cerurilor căci *„împărăția cerurilor fiind înlăuntrul nostru”*, cum spunea divînul ei întemeietor, trebuie să înceapă chiar din lumea aceasta și cu fiecare din mădularele ei.

Vorbind despre vrednicia de a se incorpora împărăției sale, rituale, întemeiată de Domnul Hristos pe pământ, ca o oglindire a celei vecinice, spre care trebuie să năzulingă orice faptură omenească, un poet a lăsat scris următoarele cuvinte: *„În pieptul tău se găsesc stelele soartei, pe care vrei să ți-o croleşti”*. (Soci-ller's Gedichte).

Stelele din versul acestui poet, închipuind cugetele ce pot stăpâni sufletul omenesc, dela sine se înțelege că nu se pot face destolnici de împărăția lui Dumnezeu: furii, lacomii, mincinoșii, înșelătorii, desfrânații, bețivii, trădătorii, necredincioșii, zavistnicii, clevetitorii, mândrii, egoiștii, cămătarii, etc., toți aceștia fiind vase alese ale duhului pierzător al satanei, cum îi numește sf. Ap.

Pavel, iar nu iesle de sălășuire a lui Hristos în lume, cum cântă Biserica noastră cu prilejul prăsnuirii Nașterii Domnului.

Pilda de urmat în scopul încorporării fiecărui om, fără deosebire de neam și treaptă socială, în împărăția spirituală, ni-o dă însuși Intemeietorul ei, prin viața-l neintinată de păcate, trăind pe pământ întru totul „*asemenea oamenilor, afară de păcat*”.

Mântuitorul a fost și un profet, dar nu asemenea profețiilor vechi, cari își țineau sufletul deschis însuflării tainice a glasului lui Dumnezeu, al cărui răsunet se făceau în lume, — ci era însăși întruchiparea divină a Tatălui Ceresc, spunând despre aceasta: „*Cine Mă ascultă pe Mine, ascultă pe Tatăl, Carele M'a trimis; și, de cine se leapădă de Mine, lepădă-Mă-oțu și Eu de el înaintea Tatălui Meu, Carele este în ceruri*”.

Cuvintele acestea sunt strigătul viei dorinți al Fiului lui Dumnezeu de a pune făptura umană în legătură și armonia cu înfinitul, în care omul trebuie negreșit reintregat, spe a se înălța și desăvârși. Despre această înaltă misiune a sfântului Copil, Iisus, un vestit gânditor a scris următoarele cuvinte: „Numai El singur „în toată istoria lumii a dovedit că știe să prețuiască ceea ce-l „cu adevărat măreț și înălțator în om și să exploreze cu credință și bună cuviință ceea ce-l în mine și în tine! El a mărturisit că Dumnezeu a luat chip omenesc pentru că în acest chip „să poată lua din nou lumea sub stăpânirea brațului Său ocrotitor. Cu autoritatea sa divină, care aparține Spiritului care luminează pe oameni și-i face să cinstească pe Tatăl ceresc, El „radia și împrăștia nemărginita-l putere în cercuri tot mai largi, „aducând la lumină nenumărate alte suflete!”¹.

Sub altă formă și cu mult mai pe scurt gândurile acestui scriitor le spusese Clement Alexandrinul, vestitul dascăl creștin din Alexandria Egiptului, cu aproape 18 veacuri înainte, în următoarele cuvinte: „*Deaceia s'a făcut Dumnezeu om, pentru că să-l învețe pe om, cum să se ridice țărăși până la Dumnezeu*”. Iar ilustrul jurist, filosof și scriitor creștin, ajuns apoi episcop la Cartagena, Florens Tertullianus, în memorabila-i expresie: *Solutio tottus difficultatis Christus*², dă la iveală tot misterul binefacerii venirii în lume a Domnului Hristos, pe care-l

1. Din *Der Neubau des Lebens*-Ralph Walde-Trine.

2. În Hristos găsim deslegarea a toată greutatea.

pune ca început și sfârșit al deslegării și înlăturării tuturor piedicilor și greutateilor ce se ivesc în calea celor ce voiesc să-și îmbunătățească și să-și înalțe viața prin pilda de viață a lui Iisus.

Și adevărul care se impune veacurilor acesta este!... În umila persoană a Fiului de teslar din Nazaret, s'au împlinit toate înțeleptele preziceri din vechile Scripturi. El a reînnoit lumea, punând din nou în legătură cerul cu pământul; a întemeiat religiunea iubirei și adevărului; a șters din om stricăciunea vechiului păcat, eliberându-l de sub jugul temerii și învățându-l să strige către Dumnezeu: „Tatăl nostru!”

Cu câțiva oameni luați la întâmplare din Iudcea, El a cucerit lumea, întemeind împărăția nesfârșită și vecinică, al cărei împărat rămâne în etern; a pus începutul epocii, care și azi, după 19 veacuri încheiate, poartă numele Său; dealungul acestor veacuri, El a dat milioanele de oameni, cari L-au cunoscut, curaj, mângâiere, nădejdi și putere să lupte în viață și să înfrunte moartea în față. Pentru toți muritorii, cari I sau încrezut fără murmur și șovăire, El este și rămâne: Calea, Adevărul și Viața. El este și azi lumina lumii, care luminează tuturor, oricât de grei și groși ar fi nouri de necredință ce încearcă să o întunece¹.

Hristos este viu și'n permanență prezent între noi și de aceea în toți câți cu adevărat îl iubesc, dăinuește o pasiune aprinsă pentru patimile Lui. În mijlocul suferințelor și nedreptăților ce îndurăm unii din partea altora, nu este chemat să ne sfătuiască, spre a noastră izbăvire, animalul de noi, e Hristos cel mai presus de noi.

El ne povățuiește că adevărata viață creatoare de cărări ce poartă pe pământeni spre porțile cerești, pornește numai de acolo, „de unde mila unuia se furișează în casa altuia, de unde sfatul altuia ajută pe semenul său să scape din necazuri și suferințe, de unde fantezia unuia intră spre a preinoi și a împropăta, de unde simțul de onoare al unuia, și de unde simțul de demnitate al altuia”².

Dar peste toate acestea, „priviți”, zice un orator creștin, „la față înregulul pământ; numărați templele, bisericile, capelele, așezămintele și toate locașurile în cari este cinstit și adorat. Cer-

1. H. Honspekob-Zeit und Kirche.

2. Företer Hristus und das mēnsabliche Leben.

cetați milioanele de închinători, cari își încrucișază mâinile, stând în genunchi la rugăciune, în fiecare clipă, în fața icoanei cu chipul Lui din nenumăratele colibe de săraci, nevoiași și desnădăjduiți, apăsați de suferințe, de griji, de lipsuri și nevoi, precum și din palatele bogate și strălucitoare, unde adesea I-se hulește numele și fapta. Nu vede oare omenirea până și'n vorbele de ocară ce I-se adresează, semnul mângâierilor și nadejdilor ei de mai bine ?..

„Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu, și pre pământ pace și între oameni bună învoire!” (Luca II—14).

Așa cântau cetele îngerești ce pluteau în seninul adânc al înălțimilor cerești, ce se arcuiau deasupra întregului ținut al Betleemului. Această măreață cântare talmăcea întregii lumi adevărul că fericirea omenească stă prinsă de iubirea cu care fiil pământenilor vor adora pe Domnul din ceruri, singura cale de a trăi potrivit legilor și rânduielilor firești, cari domină în întregul univers. Ajungând dascăl încă din pruncie, Copilul Sfânt-Ișus a învățat pe oameni să-și „deschidă inimile, precum El „a topit distanța dintre cer și pământ; să omoare vicleșugurile, „egoismul, învrăjbirile și orgoliul, precum El a omorat păcatul; „și în fine toți să fie una, precum El și Tatăl una sunt“.

Adevăruri mari ca imensitatea universului, eterna aternitate, mărețe ca măreția Dumnezeirii! Cine le prețuește și le cinstește pune și aduce în ajutorul său toate duhurile bune din cer și de pe pământ..... Și de aceste duhuri, azi mai mult ca oricând simte neapărată nevoie întreaga creștinătate.....

Pr. Const. N. Găiculescu.

CHIPURI DE MAME CREȘTINE IN EDUCAȚIA RELIGIOASĂ

Elogiul mamelor creștine s'a făcut de mult, cu fapta și cu cuvântul. Educația familiară a creștinilor a fost ilustrată cu numeroase figuri de sfinți și de mari slujitori ai Bisericii și ai societății. Numele unor mame celebre, cunoscute ca educatoare ideale, sunt numai câteva din multele care au făcut din copiii lor oameni: oameni de mare valoare creștină și socială.

Ele s'au impus admirației și respectului lumii creștine și necreștine. In vremea de incordată luptă religioasă-morală și culturală între creștinismul biruitor și păgânismul elin, în secolul al IV-lea, când Iulian Apostatul căuta să discrediteze credința «Galileenilor», s'o facă ridiculă și s'o innăbușe, cel mai vestit retor al timpului, unul din marile chipuri de păgâni prinși cu toată ființa lor de tradițiile și de gloria elinismului, profesorul Libaniu, a rostit aceste cuvinte de admirație, care au rămas înscrise ca un imn în cartea de aur a creștinismului: «Ce femei admirabile sunt la creștini!» Anthusa era în adevăr o asemenea femeie, și fiul ei, Ioan Gură-de-Aur, prin care, fără, a o cunoaște, o aprecia astfel profesorul lui, a învățat multe în școli și în mănăstiri, dar a fost mai ales ucenicul și făptura ei sufletească, roada pedagogiei ei. El și mulți alții.

Putem să zicem că la temelia creșterii și a pregătirii pentru viață a fiecărui mare creștin a stat grija și devotamentul unei mame bune; că fiecare sfânt creștin și om însemnat a fost făptura sufletească, opera pedagogică a unor asemenea mame. Femei ca cele două Macrine, bunica și sora sfântului Vasile cel Mare, Emilia, mama lui, Nonna, mama sfântului Grigore Teologul, Anthusa, Monica, mama fericitului Augustin, realizează și caracterizează chipuri desăvârșite de educatoare

creștine. Bunele mame creștine au fost de regulă bune educatoare.

Pedagogia lor venea din credința și din învățătura lor creștină. Ea nu se baza atât pe manuale și pe lecții de școală, cât pe învățătura sfintei Scripturi, această carte a vieții, care cuprinde în principii dumnezeiești și în sfaturi și experiențe de profeți și de apostoli, cea mai înaltă știință a creșterii oamenilor, aceea care îi face mai buni, mai dreapți, curați, sinceri, corecți, oameni de caracter, virtuoși întru totul. «Creșteți pe copii în învățătura și în povățu Domnului» (Efeseni VI, 4): Această învățătură și povățu au transmis-o și au pilduit-o cu dragoste și grijă mamele creștine, a căror credință și viață morală făcea din ele cei mai buni pedagogi care pot fi—părinții.

Pedagogia lor era legea morală a creștinismului, izvorul acesteia era voia lui Dumnezeu, principiu, educativ indiscutabil, neschimbabil, veșnic și fericit, ca Dumnezeu Insuși. Puterea și autoritatea lor era cea a exemplului personal, a faptei. Sfinții creștini sunt de regulă copiii și ucenicii unor mame sfinte, femei pioase și virtuozose, modele de înțelepciune, de castitate, de caritate, de bunătate creștină. De când e lumea, nu se cunosc principii pedagogice valabile în chip teoretic, fără exemplul cel bun al educatorului. Se știe, dimpotrivă, că pilda rea compromite și zădărnicește cele mai bune intenții și că principiile singure nu pot să formeze oameni, fie ele cât de frumoase. Pedagogia nu se face în abstract, ca un calcul ipotetic sau ca o speculație metafizică. Ea se face de om pe oameni, se face dela suflet la suflet, cu date și scopuri psihice-morale. Ea se face pentru îndreptarea, îmbunătățirea, innobilarea omului, și omul nu se îndreaptă, îmbunătățește și innobilează prin reguli și dezeritate, nici prin singură știința teoretică a lumii.

Cu o credință vie, caldă și puternică, cu sentimente nobile, cu simț moral superior, femeii uneori simple au putut să-și educe copiii mai bine decât pedagogii cu pregătire științifică. Monica, mama fericitului Augustin—pe atunci și altele ca ea—au fost crescute de sclave credincioase. Monica nu era o copilă fără cusur, dar vigența umilei educatoare a îndreptat-o cu prestigiul și cu succesul unui pedagog conștiincios și consecvent. Când mama creștină educatoare a avut și cultură și tradiții familiare și mijloace, copiii ei s'au putut bucura de pri-

vilegiul unei bune creșteri complete, în care știința lumii se armoniza cu principiile morale ale creștinismului, și la podoa-bele spirituale ale Evangheliei se adăugau adaptându-se, cele ale înțelepciunii omenești, selecționate după criteriul virtuții. Influența precumpănitoare a mamei au mărturisit-o ei înșiși.

Femeia creștină s'a distins ca educatoare în toate stratu-rile și epocile, ridicându-se la înălțimea idealului creștin al vre-mii, care a putut să fie mai mult misionar, martiric, ierarhic sau ascetic.

În istoria apostolatului, femeia a jucat un rol important ca agentă a evanghelizării. Prețioasele colaboratoare ale sfân-tului apostol Pavel sau ale altor misionari au fost dintru în-ceput active și vrednice purtătoare ale ideilor creștine. De multe ori femeia s'a convertit înainte de soțul ei, l-a convertit și pe el și pe copiii lor. Cercul misionar obișnuit al femeii era fa-milla, rudenia, societatea ei restrânsă. Sentimentul matern, atât de firesc și de puternic, face din femeie o ființă devotată mai întâiu și mai mult copiilor ei. Și în epoca apostolică și mai târziu, în multe familii, copiii s'au creștinat prin mama lor. Chiar în cazul când soțul a rămas păgân, soția creștină a făcut din creștinarea și buna-creștere a copiilor grija ei de căpetenie.

În vremea persecuțiilor, curajul femeilor creștine a fost admirabil, — atât de mare, încât ar putea să pară uneori ne-verosimil. Ceea ce nu se poate vedea decât în cazuri cu totul rare, ca mama să-și îndemne copilul să moară pentru o idee mare sau pentru un interes superior, general, s'a văzut adesea la creștini: mame, care și-au încurajat copiii să sufere totul și să moară pentru credința lor creștină. Sunt cazuri, în care îndemnul acesta a luat forma unei implorări. Pe cât de mare era durerea și rușinea părinților păgâni, când copiii lor creștini mureau martiri, pe atât de mare dorința și bucuria celor creștini, ca fiii lor să aibă parte de coroana de martiri, cu care intrau în numărul sfinților. Sfințenia a fost cel mai înalt ideal pedagogic. Frumusețea și dinamismul acestui ideal, care face pe om să-și depășească puterile, explica dela sine eroismul fără seamăn al mamelor creștine.

Când o faptură slabă — nevârstnică și umilă, — ca Blandină mărturisitoare și martiră la Lugdunum în persecuția împă-ratului filosof Marcu Aureliu (177), întărește pe creștini

cu exemplul tăriei ei sufletești să îndure chinurile până la sfârșit, care era sfârșitul vieții lor, ea făcea aceasta, ziceau creștinii, încurajându-i «ca o mamă nobilă pe copiii săi» (Eusebiu, *Istoria bis.* V, 53). Blandina nu era nici mamă nici nobilă, era o copilă de cea mai modestă categorie socială — o sclavă,— dar era în frumusețea atitudinii ei creștine eroice, mare la suflet și vrednică de laudă ca o «mamă nobilă». Iată buna mamă creștină socotită cel mai înalt termen de companație spre lauda martiriului însuși, care este sfințenia prin excelență.

Mamele adevărate au fost cu atât mai mari și mai bune educatoare, cu cât au biruit în lupta lor cel mai puternic sentiment și instinct, cel al maternității lor, și au avut tăria să dorească și să vadă moartea creștină a copiilor lor, socotindu-se de două ori fericite dacă puteau să moară cu ei, — sau să lase orfani copiii mici, uneori îngerași de sân.

Tânăra și nobila Perpetua, nobilă în toate privințele, alăpta unicu-i prunc, când a fost arestată, judecată și condamnată la moarte împreună cu alți creștini, între care sclava Felicitas, în Africa, sub Septimiu Sever (202 sau 203). Sclava purta încă în pânțele o copilă, care a văzut lumina — câtă lumină putea vedea — în închisoarea subterană, în care erau păziți creștinii. Ca și ea, Eutychia, gravidă, înfruntă cu curaj martiric judecata și osânda păgânilor, la Tesalonic, sub Dioclețian (304).

Aceste femei nu erau nesimțitoare la durerile și la bucuriile omenеști de mamă, ca să moară cu inima ușoară, lăsând în urmă copiii dragostei și sânelui lor. Dimpotrivă, Perpetua mărturisește că a suferit mult de lipsa copilului, până ce i-a fost adus la închisoare și a putut să-l alăpteze, iar după aceea, când i s'a adus, bucuria de a-l avea cu ea o făcea atât de fericită, încât zicea, că închisoarea i se pare un palat și că se simțea acolo mai bine decât oriunde. Ce putea să lumineze și să edifice apoi mai mult la vârsta înțelegerii, pe asemenea orfani de martiri, decât frumusețea și eroismul morții mamei lor?

Agathoniki la Pergam, în persecuția lui Deciu (250), în-suflețită de curajul episcopului Carpus și al diaconului Papyrus, se declară și ea creștină, gata să moară cu ei. «Ai milă de copiii tăi!» — strigă mulțimea și proconsulul judecător. «Copiii mei? Să aibă Dumnezeu grijă de ei!» — răspunde mama creștină, care moare martiră spre cinstea și pilduirea lor. Crispina,

patriciană, soție și mamă, moare de asemenea cu mare curaj, întru edificarea copiilor ei, sub Dioclețian (în Numidia, 304). Amenințată cu torturi, ca să apostazieze, ea răspunde: «Orice s'ar întâmpla prefer să sufăr mai de grabă pentru credința pe care o țin». Și Crispina a stăruit în credința ei până la sfârșit, binecuvântând pe Dumnezeu și mulțumindu-I pentru moartea ei martirică.

Alte creștine urmează în martiriu pe soții sau pe copiii lor. Quartillosa, deși putea să rămână liberă după moartea soțului și a fiului ei, preferă închisoarea și moartea, împreună cu alți creștinii, la Cartagina, sub Valerian (259). «Incomparabila mamă» a diaconului martir Flavianus, o femeie care avea credința patriarhilor», a avut tăria sufletească de a-și însoți în tot timpul judecării, torturării și morții pe fiul condamnat, cu dorința de a-l vedea murind martir pentru Hristos. Prietenii lui și mulțimea cereau grațierea lui. Vrednica «fiică a lui Avraam», care era mama lui, dorea dimpotrivă să-l vadă martir. «O, mamă credincioasă și devotată lui Dumnezeu! O, mamă vrednică de a fi socotită printre modelele trecutului! O, mamă admirabilă, ca mama Macabeilor! Ce importanță are numărul copiilor? N'a jertfit și ea toată iubirea ei Domnului, oferindu-I pe fiul său unic?» Cu asemenea cuvinte laudă autorul actului martiric pe această mamă creștină cu suflet de erou. Câtă deosebire între tatăl păgân al Perpetuei, care se repede asupra fiicei arestate, ca să-i scoată ochii și care încearcă prin alte mijloace încă s'o abată de pe drumul martiriului, socotindu-l rușinos pentru casa lui, și «incomparabila mamă» cu nume necunoscut a diaconului Flavianus, «a cărei dorință era de a vedea pe fiul ei murind și pe care «întârzierea morții o cufunda într'o durere glorioasă» (Martirul lui Montanus și Lucius).

Maria, mama martirului Marianus, e fericită de moartea fiului ei, fericită și ea, ca mama Macabeilor, de fericirea fiului ei mântuit prin martiriu și mândră de a fi avut un asemenea fiu. Imbrățișând trupul lui, ea îmbrățișa «gloria» propriului său trup, și în dragostea-i plină de credință, ea sărută rănilor capului lui. O, tu, pe drept numită Maria, fericită și ca având un asemenea fiu și ca având un asemenea nume! Nu merita ea oare cinstea unui nume ca acesta, o mamă acoperită de glorie de către copilul trupului ei?» — așa grăiește lauda ei în actul

martiric al lui Marianus și Iacob dela Lambesis (Numidia, 259).

Pe mărturisitori îi indemnau adesea rudele, prietenii, mulțimea sau chiar magistratul judecător să săvârșească de formă actul de cult păgân cerut, ca să-și scape viața. Copiii celui condamnat au rugat uneori pe tatăl lor să facă aceasta pentru ei, dar mama lor nu. Pe episcopul Irineu dela Sirmium (304) îl imploră copiii lui, rude, prieteni, femei să apostazieze, dar soția lui nu face aceasta. Pe episcopul Fileas de Tmuis (306) îl roagă de asemenea toți să cedeze și încearcă să-l miște cu durerea soției și a copiilor lui, dar vrednica-i tovarășă creștină nu-i cere aceasta. Mama lui Origen, pe care moartea lui Leonida o lăsa văduvă cu șapte copii minori (Alexandria, 202), suportă eroic povara văduviei ei grele, vrednică de soțul ei martir. Fiul ei mai mare Origen, voia să moară și el cu tatăl, la șaptesprezece ani. Fericii copiii cu asemenea părinți martiri și sfinți, educatori prin viața și prin moartea lor de creștini!

La marea școală a martiriului s'au format mamele și educatoarele primelor secole creștine. Familiile păstrau sfintele amintiri ale muceniei, și martirul nu era doar un chip de erou, ci era credinciosul împodobit cu toate virtuțile și harurile, model de pietate, de dragoste, de bunătate, de omenie, de curăție, de răbdare, de spirit de sacrificiu: tipul creștinului desăvârșit. Citirea actelor martirice la cult făceau din pilda lui o mare lecție de credință creștină pentru toți. Această pedagogie pe exemple de sfinți martiri, pe virtuți evanghelice, pe jertfe de sânge, a fost cea mai reușită care se poate inchipui.

Este ușor de înțeles de ce secolul biruinței creștine, al patrulea, a dat Bisericii atât de mulți oameni mari. În urma lor aveau generații de mărturisitori, aveau unii strămoși înscriși în calendar. Familia căpăta un titlu de nobleță creștină, care era cel mai mare bun al ei. Cu sfințenie se păstra amintirea stimulantă și tradiția eroică a martirilor, și femeile erau cele mai simțitoare la cinstea aceasta, ele, Vestalele casei creștine.

Nu este o întâmplare că în familia sfântului Vasile cel Mare, care a dat Bisericii mai mulți sfinți, femeile țin un loc de seamă. Bunica Macrina suferise, împreună cu ai săi, șapte ani de pribegie prin păduri, în vremea persecuțiilor lui Diocle-

țian, Galeriu și Maximin Daia. Bătrâna cunoscuse și ascultase pe sfântul Grigore Taumaturgul, ale cărui învățături o impresionaseră mult și i se întipăriseră în minte. Sfântul Vasile mărturisește că amintirile și povestirile ei au făcut asupra lui o impresie neștearsă. Ea a fost astfel primul lui pedagog creștin. Emilia, mama sfântului Vasile, era fiica unui martir. Macrina, sora lui, o ființă virtuoasă și înțeleaptă, a avut un rol foarte însemnat în viața și cariera lui. După terminarea strălucitelor lui studii, tânărul Vasile era ispitit de succesul și de gloria retoricii. Orașele se întreceau să-l atragă ca profesor. Incredent în știința și în talentul său, care-i creau faimă, Vasile disprețuia toate demnitățile. Nu era încă din smerenie; era mai degrabă din mândrie. Sora Macrina observase aceasta și voia să-l sustragă lumii, pentru a-l câștiga Bisericii. Cu sfaturile și cu stăruința ei, ea reuși să-l convingă de vanitatea gloriei lumești. Biserica și fratele avură norocul s'o asculte. Cu aceasta, preocupările învățatului și talentatului profesor de retorică se îndreptară toate spre Biserică și spre monahism. Influența acestor femei sfinte — bunică, mamă și soră, — a fost fără îndoială hotăritoare pentru formarea și orientarea vieții sufletești a lui Vasile cel Mare, unul din cei mai străluciți ierarhi ai Bisericii.

Familia întreagă era un focar de credință și un cămin al virtuții. Copiii — zece la număr — se întreceau în fapte bune. Pe unul din frați, Petru, Macrina l-a adoptat și l-a instruit cu ajutorul sfintei Scripturi și al cunoștințelor ei religioase. Având durerea să-și piardă logodnicul, ea s'a devotat creșterii copiilor — era cea mai mare între cele cinci fete, — ajutând pe mama sa, rămasă văduvă după moartea timpurie a soțului. După ce copiii s'au mărit, ea s'a retras împreună cu mama și cu un număr de servitoare pe una din proprietățile familiei unde înființară o mănăstire, la care au venit apoi și alte femei din familii bune din Pont și din Capadochia.

Prezența acestor femei în familia și în educația sfântului Vasile a fost o mare binecuvântare pentru Biserică și pentru societate. Ele au fost excelente educatoare ale copiilor și fraților, dintre care trei au ajuns episcopi: Vasile al Cezareei Capadociei, Grigore al Nisei și Petru al Sebastiei. Altul, Naurat, după unele succese în retorică, se retrase tânăr din lume, ca să înființeze și să întrețină un azil de bătrâni. Filantropia

era una din marile virtuți ale acestei familii bogate și distinse. Au exercitat-o bunicii, părinții și copiii, dintre care sfântul Vasile a fost, ca episcop, creatorul acelei mari instituții a carității, care s'a numit Vasiliada. In asemenea familii și cu asemenea femei, fiecare este o mare educatoare creștină și fiecare copil o podoabă a casei și a societății.

Nu mult departe și în același timp, virtuțile familiare înflorească și rodesc credință și fapte, în casa episcopului Grigore de Nazianz tatăl, unde strălucesc deasemenea calitățile unei femei sfinte. Nonna, soția lui, fiică și nepoată de creștin, a convertit la creștinism și a influențat mult pe soțul ei, care ajunge apoi episcop. Copiii lor târzii sunt Grigore Teologul, Chesarie și Gorgonia, educați creștinește în casă. Casa părintească era cea mai bună școală și mama cel mai bun educator. Școlile timpului erau de altfel instituite de cultură formală: ele dau cultura elementară generală și pregăteau pentru câteva cariere, mai ales pentru cea retorică, firește pe băieți. Fetele se instruiu în casă. Bogăția și adâncimea acestei instruirii familiare se poate măsura pe femei ca aceste provinciale. Intre cuvântările lui Grigorie Teologul este una, care immortalizează figura sorii sale Gorgonia, virtuoasă soție și mamă creștină.

Alături de aceste Capadociene, stă chipul și pilda luminoasă a acelei mari mame din Antiohia, numai dragoste și grijă pentru copilul ei Ioan Gură-de-Aur, Anthusa, în care Libaniu a lăudat toate femeile creștine. Văduvă la douăzeci de ani, s'a devotat întreagă creșterii copilului, din care a făcut un mare model de virtute creștină pentru toate timpurile. Pe calitățile lui sufletești a întemeiat celebrul lui profesor păgân elogiul femeilor creștine. Rolul Anthusei în formarea marelui om și ierarhului sfânt este primordial și mult mai mare decât al oricărui profesor. Dacă geniul oratoric al lui Ioan Gură-de-Aur se formase și se alimenta din știința ilustrului Libaniu, fondul sufletesc al vorbirii, care-l face pe marele predicator atât de bogat, de cald și de bun, curat, iubit și admirat venea din ființa Anthusei și din pedagogia ei creștină, — din «învățătura» și din povățu Domnului». Când o mamă își iubește și crește copilul ca o creștină, cu simțul răspunderii pentru viața și pentru mântuirea lui, urmărind să facă din el nu doar un om de carieră lumească obișnuită, ci un om întreg, mare la suflet, inzestrat cu calități morale, bine-plăcut lui Dumne-

zeu, ea găsește puterea și mijlocul de a revărsa inima sa în inima lui, de a trece gândurile, sentimentale, dorințele sale în ale copilului, de a-l îndruma pe calea binelui și a virtuților.

Un copil este firește un mister, o enigmă psihologică. El poate să contrazică și să desamăgească cele mai bune nădejdi, poate să reziste celor mai stăruitoare îndemnuri părintești. Sunt totuși rare cazurile, în care afecțiunea părintească bine intenționată și manifestată, inima mare, caldă, duioasă a unei mame conștiente de sfânta ei misiune și răspundere de educatoare, care are să dea socoteală lui Dumnezeu de mlădița trupului și sufletului ei, să nu reușească a face din copil un om, dacă urmărește aceasta ca pe cea mai mare datorie a vieții ei, ca pe o problemă a justificării ei de mamă înaintea societății, a Bisericii și a lui Dumnezeu, ca pe problema propriei mântuirii.

Părinții sunt colaboratori cu Dumnezeu la opera creației neamului omenesc, sunt auxiliarii lui. Ei trebuie să-și facă din copii oameni după voia lui Dumnezeu, oameni ai lui Dumnezeu. În misiunea lor de procreatori și de educatori, părinții se pot mântui sau pierde prin copiii lor, pentru copiii lor, după grija și râvna cu care se ostenesc pentru mântuirea lor, călăuzindu-i și pregătindu-i nu numai pentru bună-stare și cinste în lume, ci și pentru împărăția lui Dumnezeu. Se întâmplă uneori ca părinții să nu poată abate pe copii de pe o cale greșită, dar cei care și-au făcut totuși datoria lor de părinte întregă au cel puțin ușurarea sufletească de a fi împlinit-o.

Iată, în galeria marilor mame educatoare, chipul mult sbuciumatei Monica. Soție de păgân convertit târziu, dorea împreună cu el să pregătească pe fiul lor mai mare pentru o carieră strălucită. Băiatul avea în adevăr calități intelectuale excepționale, și doriința fericitilor lui părinți de a-l vedea mare retor devenea cu atât mai mult o ambiție. Trimis la studii în mai multe orașe, foarte tânărul Augustin alunecă ușor spre plăcerile simțurilor. La optsprezece ani era tată nelegitim, și legăturile lui cu o femeie, apoi cu alta au durat mulți ani. Pentru religia mamei lui, creștină zeloasă, el avea încă dispreț. Rătăcirile se împerechiază: dela păcat ajunge la erezie, devine maniheu, dușman al Bisericii, în care trebuia să se mântuiască. Stăruie în ambele căderi, trupească și sufletească, spre marea durere și neliniște a mamei, consumate zi și noapte de grija pierderii lui.

Şasesprezece ani a durat această tortură a Monicai (371-387). Viaţa ei era numai lacrimi, rugăciuni şi rugămînţi pentru Augustin, la Dumnezeu, pe lângă Augustin însuşi şi pe lângă oricine credea că poate s'o ajute ca să-l îndrepte şi redobîndească. Fiul cel rătăcit a mărturisit mai tîrziu că Monica plîngea pentru căderea lui în erezie mai mult decît plîng mamele pentru moartea copiilor lor. «Este imposibil să se piardă fiul atîtor lacrimi», a mîngâiat-o, în neputinţă de a face mai mult, un episcop, rugat s'o ajute ca să-l mîntuiască. Şi l-a mîntuit.

În rugăciunii şi lacrimi, sfînta mamă şi-a căutat şi urmărit cu paşii şi cu inima pe fiul rătăcit la Cartagina, la Roma, la Mediolanum, unde îl purtau studiile, cariera şi plăcerile lui. Inima ei duioasă de mamă a biruit şi a cucerit în cele din urmă inima lui învîrtoşată de copil emancipat. Creştinătatea câştiga prin aceasta pe unul din cei mai mari,—pe cel mai mare în Apus teolog şi părinte bisericesc, pe episcopul de Hippo Regius († 430), o minte şi un suflet de om mare, cum prea puţine au fost pînă acum.

O mamă care a trebuit să colinde lumea în căutarea fiului risipitor — ar fi făcut oare un tată aceasta? — nu putea să moară acasă, unde dorise şi rînduise loc de veci alături de soţul ei. Ea a adormit pe drumul de întoarcere, la Ostia, însoţindu-şi spre Africa pe fiul renăscut, cu singura rugăminte de a o pomeni la altar, înaintea Domnului, împreună cu celalalt fiu al ei.

Mîntuind pe Augustin, Monica mîntuia pe toţi cei care au fost apoi mîntuiţi de el. El se naştea a doua oară din lacrimile şi din rugăciunile mamei, se naştea din inima ei pentru veşnicie, cum zice el, după ce se născuse întîiu din trupul său pentru viaţa aceasta. La cei cincizeci şi şase de ani ai mamei, Augustin avea treizece şi trei. Câte mame n'ar fi pierdut pînă la această vîrstă nădăjdea de a întoarce la calea cea bună un fiu de două ori rătăcit? Pedagogia creştină a Monicai, pedagogia credinţei, a dragostei, a nădejzii şi a răbdării, a biruit natura tare, dură, a biruit o viaţă de păcat, a biruit erezia, a biruit lumea dinafară prin inima ei de mamă creştină. Durerea şi bucuria ei pentru Augustin este o mare experienţă pedagogică, cum nu se cunoaşte niciuna dincolo de domeniul Bisericii.

S'ar putea crede că asemenea mame creştine, cunoscute ca mari educatoare, au produs numai secolele de eroism şi de

aur ale Bisericii, dacă la șirul lor nu s'ar putea adăuga multe altele, din toate timpurile. Ne mulțumim să evocăm încă chipul unei creștine bizantine medievale, vrednică de a sta alături de marile mame creștine numite.

Teodota, mama lui Mihail Psellos (sec. X), n'a putut să facă din fiul ei un sfânt, ca celelalte. Mediul și vremea ei erau mai puțin proprii pentru a ridica la cinstea sacră pe un înalt demnitar imperial, prins în vârtejul evenimentelor politice. Dar Teodota a avut totuși mari dorințe și calități de mamă. Soția unui om de neam bun, ea însăși bine crescută, era inteligentă, grijulie, energică, cu tact și cu mult bun simț. Era pioasă și bună cu toți săracii, îi primia, le spăla picioarele, îi servia la masă ca «pe niște domni mari». Trăia rugându-se și dorind să-și termine viața la mănăstire.

Cel mai mare dintre meritele ei a fost acela de a se fi ocupat de creșterea copiilor ca de o datorie sfântă. «Model al tuturor virtuților» pentru copiii ei, o «lege vie» a casei, era respectată și admirată de ai săi în chip neobișnuit. Era în adevăr o «mamă incomparabilă» pentru cele două fiice și pentru fiul ei. Dorința ei de a-l face om însemnat, grija ei pentru instruirea lui, mult-puținul ajutor ce-i putea da la pregătirea lecțiilor și mai ales rugăciunile și lacrimile ei de ceasuri întregi pentru fiul ei adorat, au făcut din el cel mai mare învățat al secolului. Sora lui mai mare amintește virtuțile tinerei Macrina; ea ajută pe mama devotată la creșterea copilului minunat, pe care-l dorea bun și înțelept.

Marele învățat, care a ajuns Mihail Psellos, comparat de istorici pentru știința sa cu patriarhul Fotie, cu Albert cel Mare, cu Roger Bacon și cu Voltaire, a fost în această privință mai mult rezultatul năzuințelor mamei sale, a afecțiunii, grijii și ambiției ei nobile de a-l vedea progresând în știință. Teodota nu dorea doar să crească un om însemnat; ea voia totodată ca el să meargă pe calea Domnului. Viața ei a fost dominată până la sfârșit de două sentimente: iubirea de copii și iubirea de Dumnezeu. Teodota a ilustrat, în ultimii ei ani, viața unei mănăstiri, aproape de mormântul fiicei ei mai mari. Acolo s'a sfârșit în sfințenie, consumată de grijile de soție și de mamă, cu mulțumirea de a fi îndrumat spre mănăstire și pe soț și pe fiu. Năzuind pentru Mihail Psellos la știință multă și la ranguri înalte, Teodota ar fi dovedit ambiție maternă obișnuită.

Nobila mamă a dorit pentru el un ceva mai mult: viața îmbunătățită a mănăstirii, ca pe o culme înflorită a virtuților creștine. Fiului căzut în genunchi în fața ei în biserică, în ziua tunderii ei în monahism, mama îi dorea cu glasul-i dulce: «Fie ca să ai și tu parte într-o zi, fiul meu, de toate aceste bunuri». Era ultima ei dorință. Mama muri apoi curând și fiul n'a avut mai mare durere decât pe aceea de a fi venit prea târziu pentru a primi sărutul ei cel din urmă. Dacă Psellos nu are înfățișarea sfântă a unui Ioan Gură-de-Aur sau Augustin, dragostea, respectul și prețuirea lui pentru o mamă atât de bună îl cinstesc ca o virtute¹.

✓ Asemenea chipuri de mame dovedesc în deajuns valoarea educativă a creștinismului. Ele au făcut cu mult mai mult decât a-și fi crescut copiii bine, după ideile și practica timpului, mai mult decât a-i fi iubit, îngrijit, trimis la învățătură, ridicat în posturi înalte; ele au format mai ales sufletul copiilor lor, partea cea dinlăuntru a omului, pe cea care face valoarea lui de om.

Oricare ar fi concepția noastră despre lume, valorile cele mai înalte, cele care fac prețul omului, sunt cele sufletești, morale. Pe acestea le alege le formează și le cultivă educatorul creștin. Metodele lui nu sunt elaborate de bibliotecă; ele sunt scoase din principiile religioase-morale ale creștinismului. Educatorul creștin vede în om chipul și asemănarea lui Dumnezeu. El nu dresează un animal, ci modelează o ființă spirituală; el vrea să readucă pe omul căzut, slab, ispitit, păcătos la cea ce trebuie să fie: la chipul și la asemănarea lui Dumnezeu. Ce ideal pedagogic poate fi mai înalt și mai eficient decât acesta, de a îndrepta și a ajuta firea omenească să năzuiască spre desăvârșirea pilduită de Tatăl nostru cel din ceruri?

Așa și-au educat copiii sfintele mame amintite mai sus. Drept orice principiu, și metodă pedagogică, pentru misiunea lor de educatoare, în necunoștință noi de «știința» lor pedagogică, ne mulțumim a identifica în sfânta Scriptură, în viețile sfinților și în pilda lor însăși, tratatele artei lor de educatoare de sfinți. «Ce femei admirabile erau la creștini!».

Profesor TEODOR M. POPESCU

1. De văzut pentru această figură de creștină bizantină Charles Dicl, *Figures byzantines*. Première série ed. 9, Paris 1922, pp. 290—316.

CATEHIZAREA IN BISERICĂ

PROBLEME DE ACTUALITATE.

I. Libertatea acțiunii educative religioasă-creștină a Bisericii, în interiorul comunități sale. II. Catehizarea poporului în atențiunea binevoitoare și stimulative a Sfântului Sinod și a Ministerului Cultelor. III. Biserica, școala educatoare, luminătoare și sfințitoare a sufletului poporului. IV. Preotul ca educator și luminător creștin al poporului. V Educarea și luminarea poporului din Cartea Cărților și explicările marilor Dascăli, Educatori și Sfinți Părinți ai Ortodoxiei. VI. Reîmbisericirea metodei catehetice pentru educația religioasă morală creștină ortodoxă integrală. VII. Noua programă catehetică a Bisericii, dela vârsta preșcolară a copilului până la adult. VIII. Valorificarea tezaurului catehetic tradițional al Bisericii în spiritul catehezei patristice. IX. Extensiunea Institutului Biblic către Institutul catehetic ortodox.

Catehizarea ortodoxă a copiilor, a tineretului și a adulților, prin Biserica creștină ortodoxă, a constituit de multă vreme o problemă, la a cărei rezolvare s'au emis atâtea propuneri și sugestii, fără să se fi putut ajunge la soluționarea ei. Ne întrebam adesea, când în fond aveam toate elementele necesare, de ce nu puteam ajunge la sinteza și sudura lor într'o armonie fericită. Avem Biserica creștină ortodoxă, care păstrează comorile spirituale ale Creștinismului primar, în curățenia lor apostolică și trecute prin atenta supraveghere și examinare a marilor Sinoade ecumenice. Cateheza ortodoxă a Creștinismului primar, atât sub raportul etic, cât și didactic, a putut crea personalitatea creștină a puritanului vieții morale creștine, dusă până la sfințenie, a mărturisitorului credinței pe deplin luminat, a sufletului curat și animat de dragostea creștină, vrednică de harul lui Dumnezeu. Comunitatea creștină a unor asemenea suflete constituia cu adevărat Biserica creștină a primelor veacuri, clădită cu adevărat pe temelia lui Hristos.

Iar istoricii obiectivi remarcă aportul considerabil pe care l-a adus catehumenatul pentru promovarea vieții religioase morale creștine în primele veacuri, denumite veacuri de aur spiritual ale Creștinismului. Aceeași cateheză ortodoxă, cu principiile pedagogice ale Catehumenatului rămasă și astăzi în tradiția Bisericii ort., atât sub raport canonic, moral, dogmatic și liturgic. Am avut învățământ religios în școlile de toate gradele, cu cateheți în învățământul primar și profesori de Religie în învățământul secundar. Iar roade mari nu s'au prea văzut. Bisericile noastre erau de multe ori aproape goale în Duminici obicinuite, strana însoțită de glasul singuratic al dascălului, amvonul fără mulți ascultători, iar altarul fără mulți primitori ai sfintelor taine. Lipsea ceva în acțiunea Bisericii. Lipsea însăși catehizarea în spiritul catehezei patristice a veacurilor prinoase ale Creștinismului. Se aștepta prea mult dela învățământul religios din școală, care avea mai mult un caracter intelectual informativ în cele religioase creștine, fără să fi adâncit mai mult izvoarele Ortodoxismului și fără să fi desfumat adânc tainele sufletului. Spiritul catehezei patristice, al cărui spațiu de activitate se desfășoară dela convertire, prin pedagogia morală creștină, luminarea didactică a dogmei prin Biblie și pedagogia catehetică mistagogică-liturgică a Bisericii, până la gnoza cea dreaptă creștină, rămăsese în amintirile teologice ale trecutului, — ca învățământul religios să intre sub influența pedagogică didactică a oricărui alt studiu de învățământ din școală. Iată de ce putem saluta cu tot optimismul justificat, revenirea îndatoririi ca preotul să catehizeze în Biserica și să nu și mai împrăștie activitatea și la școală, unde se făcea un didacticism fără roadele așteptate. Iar pentru a ne convinge de adevăr, este cazul să examinăm în prealabil o serie întreagă de probleme cari sunt în directă legătură cu tema. Deși s'ar părea paradoxală afirmația ce facem, dar luând problemele pe rând, ne vom putea convinge că avem toate elementele necesare, ca printr'o catehizare ortodoxă atentă, bine studiată și bine programată, să redăm comunității noastre ortodoxe un duh nou de viață morală creștină, de gândire religioasă, de credință, de luminare biblică și patristică și de puritate spirituală, pentru harul sfințitor al Sfintelor Taine, regăsind fiecare creștin calea, adevărul și viața întru Hristos.

I. In primul rând trebuie să fim conștienți de atmosfera de libertatea religioasă a tuturor cultelor religioase, asigurată prin Constituția Republicii Populare Române, ca și prin legile și deciziunile Ministerului Cultelor. Reforma învățământului public, prin laicizarea învățământului, separă activitatea școlii de activitatea Bisericii care intră prin prevederile constituționale sub regimul Ministerului Cultelor. De aceea cred că este interesant să menționăm textual lămuririle de motivarea acestei separații, date de actualul Ministru al Invățământului Public, sub titlul «Reforma Invățământului Public»:... «Pentru așezarea învățământului pe baze realist-științifice era nevoie de laicizarea învățământului prin separarea școlii de Biserică. Așa cum se știe, concepția Bisericii despre lume și natură este o concepție metafizică și idealistă, pe câtă vreme concepția științifică despre lume și natură este concepția materialismului dialectic și istoric. Aceste două concepții sunt diametral opuse și a continua să le propagi pe amândouă în mințile crude ale copiilor, înseamnă să-i desorientezi și să produci în mințile lor grave confuzii, care-i vor împiedeca să-și însușească cunoștințele a tot ceea ce știința a produs până în zilele noastre și s'o desvolte mai departe. Aceasta nu înseamnă însă că Biserica nu este liberă să-și facă propaganda ei religioasă. Constituția asigură tuturor cultelor libertatea completă de a-și face propaganda religioasă, precum și dreptul de a avea școli pentru pregătirea cadrelor profesionale religioase. Una este însă propaganda religioasă, care trebuie să se facă în biserici și locuri de închinăciune și alta este instrucția și cultura, care trebuie să se facă la școală, sub conducerea și controlul statului».

Din aceste lămuriri se pot vedea motivele separării învățământului religios, care trece în grija Bisericii, față de învățământul laic, care rămâne în grija Școlii. Invățământului religios și învățământul laic pot să coexiste în Statul Român, dar fiecare la instituția respectivă partea Statului și sprijinită de stat pentru susținerea clericilor respectivi, Biserica își poate exercita îndatoririle sale didactice și de ordin educativ religios-moral-creștin în propriile sale așezăminte, având dreptul de a avea școli pentru pregătirea cadrelor profesionale religioase. Cu alte cuvinte se asigură deplina libertate pentru cler de a catehiza în Biserică, respectându-se întru totul concepția creștină despre lume și natură.

II. La propunerea Sfântului Sinod, Ministrul Cultelor ținând seama de Legea regimului general al Cultelor și a organizării Ministerului Cultelor, a aprobat printr'o decizie specială crearea școalelor speciale pentru pregătirea cadrelor profesionale religioase. Pentru pregătirea clerului ortodox vom avea institute teologice de grad universitar. Aceste institute vor funcționa fiecare cu câte o Facultate de Teologie și cu câte unul sau două centre pentru îndrumarea clerului. Facultatea de Teologie din București, conferă titlul de doctor în Teologie. Durata de studii pentru licență va fi de patru ani, iar de studii pentru doctorat va fi încă trei ani.

Pe linia temei preocupărilor noastre, ținem să subliniem faptul că la fiecare institut de grad universitar, între cele zece catedre existente, pe lângă conferințe, lectorate și asistențe, este câte o catedră de «Catehetică și noțiuni de pedagogie modernă». Deasemenea la cele cinci seminarii monahale ale cultului ortodox, între cele nouă catedre ale fiecărui așezământ ocupă locul de cinste și catedra de: «Catehetică, omiletică și noțiuni de pedagogie modernă». După cum și la cele zece școli de cântăreți din țară, la catedra de studii religioase, pe lângă Sfânta Scriptură, Dogmatică și Morală se predă și «Catehetica cu noțiuni de pedagogie modernă».

Prin urmare toată părinteasca dragoste, solitudinea și grija pentru pregătirea celor mai buni preoți, buni educatori creștini, buni cateheți și aleși luminători ai sufletului poporului român prin Biserică. Putem afirma că ne întâlnim cu o bunăvoință de un nivel ridicat fără precedent în Istoria Bisericii noastre ortodoxe române, iar pentru a fi pe deplin orientați și buni practicanți în nobila misiune de cateheți ai poporului, Catehetica ortodoxă a Sfinților Părinți cu noțiuni de pedagogie modernă ocupă locul de cinste, în secția practică a ultimilor doi ani de studii la Teologia practică.

III. Biserica noastră strămoșească, în atmosfera de lumină, evlavie și iubire a Sfinților Părinți, își concentrează mai cu putere din nou rolul de educatoare. Lângă sfântul ei altar am avut curentul pedagogiei creștine, didascaliei ortodoxe și pedagogiei catehetice mistagogice. Pe sfântul prastol am aflat Evanghelia Domnului Hristos, la strana ei am auzit explicându-se

întâi Cuvântul lui Dumnezeu pe calea Cazaniilor de odinioară, în pridvorul ei am primit Bucoavnele de altă dată, acolo am aflat primii dascăli ce ne-au învățat slova românească pentru cetit și scris, la ascultarea psalmilor biblici, ne-am plecat frunțile în pocăință la dragostea ei iertătoare și rugătoare pentru sufletele noastre, ne-am împărtășit cu însuși Domnul și Mântuitorul Hristos. Fiecare din noi și toți laolaltă în comunitatea creștină ne-am regăsit pe noi înșine uniți întru Hristos, care a fost, este și rămâne vecinic «calea, adevărul și viața».

Arhitectura ei pe etape de pridvor, pronaos și naos, ne amintește clasele de înaintare sufletească a strămoșilor noștri către Sf. Altar, pe temelia în formă de navă și Cruce, pe al cărei spirit de jertfă și sacrificiu este ridicată. Icoanele oferite sunt pagini de Biblie din Vechiul și Noul Testament, precum și din Istoria martirică a Creștinismului, iar sfintele odoare în simbolica lor mistică ne prezintă în chip intuitiv strălucirea învățăturilor evanghelice ale Domnului Hristos, chemătoare pentru noua noastră viață duhovnicească creștină. Fiecare Biserică a fost și este o școală sfântă a poporului, fiecare sfânt este un educator al sufletului omenesc prin exemplul sfințeniei vieții sale care ne apropie de Hristos. În cântările Bisericii trăim metafizicul, Sf. Liturghie ne descifrează pedagogia creștină a Sfintei Cruci și a supremei jertfe, inelele religioase sunt convorbiri cu Domnul Hristos, cărțile de ritual tălmăciri ale Bibliei și ale vieților Sfinților, iar Molitfelnicul cartea rugăciunilor oferite în duh biblic, de a readuce sufletul omenesc la Hristos, făcându-l vrednic de harul Sfințelor Taine, lăsate nouă de Domnul prin Sfinții Săi Apostoli. Biserica a fost, este și rămâne locul central între temporar și etern, între natural și supranatural, între uman și divin, între lumea vizibilă și lumea invizibilă, între individualitate și colectivitate în comunitatea dragostei lui Hristos, între turmă și păstor, Pedagogul divin, Iisus Hristos, cum îi spunea Clement Alexandrinul. Biserica în sens de adunare creștină, cum spusese marele catehet Sf. Ciril Arhiepiscopul Ierusalimului, prin însăși denumirea de Sfânta și Sobornicească Biserică, a avut și are în permanență îndatorirea de a învăța peste tot și a aduce neîntrerupt dogmele la cunoștința oamenilor, pentru a face tot neamul omenesc să fie adus la pietate, la evlavie și să se tămăduiască însănătoșind

toate rănile sufletești, precum și păcatele făcute, fie cu sufletul, fie cu trupul. Biserica a fost și rămâne centrul unde se întâlnesc catehetul cu catehumenii de toate vârstele, catehismul cu Biblia, Molitfelnicul cu catehumenatul, cateheza cu morala creștină, dogma biblică și viața religioasă a cultului divin și liturgic, catehizarea cu însăși înmugurirea, înflorirea creșterea și rodirea vieții religioase morale creștine. De aceea în Biserică își pot afla școala divină a vieții și copiii și mamele, și tinerii și adulții și bătrânii, pe cercuri concentrice, cu acelaș centru, Domnul Hristos, Convertitorul, Pedagogul, Dascălul și Mântuitorul, — Logosul divin cel întrupat, luminător și sfințitor al tuturor. În Biserică ne regăsim școala cea adevărată creștină, așa precum, verificat istoric, dascălul Nicolae Iorga afirmă textual că: «Ideea de școală pleacă tot dela Creștinism, dela lecția de Catehism din pridvor, dela credința celor chemați, a catehumenilor cari trebuiau firește să învețe patru lucruri: dogma, simbolica, ritualul, morala» (Școală și cultură). Pornind dela această premisă sănătoasă, vom vedea că în jurul Bisericii centru al pedagogiei catehetice ortodoxe, toate capitolele Catehetei ortodoxe, sub aspect de probleme în trecut, își pot găsi o mai fericită soluționare.

IV. În asemenea condițiuni preotul ortodox nu mai rămâne un simplu ierurgisitor și oficiant al Sfințelor Taine după ritualul Molitfelnicului, ci pe lângă Predicator, în primul rând Educatorul și Dascălul luminător al sufletului poporului, dela copii până la bătrâni. Nu-și mai disprezează vremea și lucrul între anemicul învățământ religios din școală și educația religioasă din Biserică pentru copii, ci-și stabilește centrul străvechi și lucrează după concepția unui program larg, anual și pe etape, în concepția și în spiritul catehetic patristic, cu elemente străvechi și sănătoase, dar cu metoda nouă, ținând seama de progresele psihologiei și pedagogiei pe terenul religios al spiritului. Dacă Arhimede avea trebuință de un punct de sprijin în experiențele sale științifice pentru înaintare, asemenea Preotul nostru bun catehet își regăsește centrul activității sale catehetice în Biserică. Revizuiindu-și pregătirea sa teologică și adăugând cu atențiune cunoștințele necesare, Catehetul nostru ortodox își regăsește prestigiul misiunii sale, în lumea marilor

Sfinți Părinți ai Ortodoxiei, cari au fost exemple desăvârșite în primul rând de Dascăli și Educatori ai poporului în Ortodoxie. Cele mai însemnate opere catehetice ale Ortodoxiei ne-au rămas dela cei mai mari Părinți bisericești, de care și ritualul nostru ne amintește; «Sfinții Mari Dascăli și Ierarhi, Sf. Vasile cel Mare, Sfântul Grigorie Teologul, și Sf. Ioan Gură-de-Aur». De ce ne-au rămas mari în Teologia ortodoxă un Clement Alexandrinul, un Origen, un Sf. Atanasie cel Mare, un Sf. Grigorie de Nisa, un Sf. Ioan Damaschinul? Pentru că au desfumat brazdă adâncă în suflete, sub raportul învățaturii și educației creștine, cu gândirea lor pioasă, cu cuvântul grăit, cu cuvântul scris cu pana credinței lor creștine, punând în lumină cuvântul Sfintei Scripturi și desfumat adânc sufletul omenesc. Totuși nu putem să nu amintim de opera catehetică prodigioasă pentru sufletul poporului român a Sf. Niceta de Remesiana, a unor ierarhi români ca Mitropolitul Grigorie IV Dascălul, Mitropolitul Veniamin Costachi, Episcopul Melchisedec și Mitropolitul Andrei Șaguna. Călucând pe urmele și în concepția spirituală a unor asemenea educatori și luminători ai poporului în strădania catehizării ortodoxe, Preotul român ortodox se simte înălțat în prestigiul și noblețea misiunii lui, îndrăgește biblioteca, urmărește revistele, ia parte ecu interes la cursuri, își întocmește un alt plan de activitate preotească și are ambiția ca într'o viață de preot să enumere realizări, lăsând succesorului un drum croit cu vrednicie și demn de continuat și dus către progres.

V. Școala românească de astăzi în urma marelui reforme a învățământului public, își propune lichidarea analfabetismului pentru persoanele dela 14-50 de ani. Una din marile binefaceri sociale, pe care nu-i trebuință s'o mai comentăm. Intrevedem zilele apropiate, când tot poporul satului și dela periferia orașelor, va ști să citească și să scrie. Un alt eveniment merge concomitent. Sectanții pun Biblia în mâna poporului. Cine este părintele sufletesc al satului ortodox pe teren religios? Preotul ortodox, care prin spiritul caracteristic și tradițional al Ortodoxiei este obligat să popularizeze Biblia în marile masse ale poporului. Care a fost cartea sfântă, care a constituit centrul de preocupări catehetice ale celor dintâi școale catehetice din Alexandria, Antiohia și Capadocia? Biblia! Mai este trebuință

să amintim cele ce scriau Sf. Ioan Hrisostom, Sf. Ciril Arhiepiscopul Ierusalimului, Sf. Vasile cel Mare și Sfântul Ioan Damaschin, despre popularizarea Bibliei? Doar toată dogma, morala și cultul ortodox se sprijineesc pe Biblie. Căci Biblia este primul izvor al Ortodoxiei. Deci problema dispariției analfabetismului biblic în popor vine cu toată puterea. Catehumenii Sf. Ciril al Ierusalimului cunoșteau dogmele, morala și sectele religioase, după textul comparativ al Bibliei. Cunoașterea și explicarea Bibliei de către popor s'a făcut în Biserică. Tomurile omiliilor biblice ale Sfântului Ioan Hrisostom, iubitor al poporului, dau marele prestigiu Ortodoxiei, călăuzită de concepția de a explica Biblia la popor dela cartea Genezei Vechiului Testament, până la ultima epistolă paulină. Incercările începătoare ale Oastei Domnului în afară de Biserică au dovedit deficiența concepției la o parte din cler și deci necunoașterea Ortodoxiei. Numai revăzând și examinând operele catehetice patristice ne convingem de marea îndatorire de a pune Biblia în mâna poporului, de a da iarăși viață biblică amvonului la cateheze, punând în lumină biblică întreaga doctrină, viață morală creștină și cultică ale Ortodoxiei. In lumina acestei misiuni înțelegem importanța catehizării în Biserică, a studiului Catehetei Ortodoxe și deci interesul pentru toate prelegerile cursurilor de îndrumare la institutele teologice pentru clerici. După cum editura Bibliei nu mai poate rămâne la zeci de mii de exemplare, — ci trebuie să tindă la milioane de exemplare, nu atât pentru cler, cât și pentru masele mari ale poporului.

VI. Biserica fiind centrul catehezei ortodoxe, înțelegem că aduce cu sine și problema revizuirii metodei catehetice. Metoda învățământului religios din școală ajunsese la confuziuni silite, fiindcă era constrânsă de spiritul școlii, de sistemul lecțiilor teoretice obligatorii, de concepția programei analitice superficială, ca și de manualele în mare parte foarte slabe cari urmăreau mai mult beneficiul material al difuzării lor la masele mari de școlari. Cine nu-și aduce aminte de sistemul planului de lecții cu treptele cunoscute după concepția Herbarrt-Zilleriană, generalizată la toate studiile de învățământ! Nu se facea nicio distincție între o pedagogie filosofică, o pedagogie experimentală, o pedagogie revoluționară și o pedagogie teo-

logică. O pedagogie filosofică pură nu avea să se întâlnească nici odată cu principiile unei pedagogii teologice, care să aibe la bază elementele esențiale ale Creștinismului. După cum iarăși există o pedagogie teologică ortodoxă, o pedagogie teologică de nuanță romano-catolică, cu directivele preponderente ale lui St. Thomas d'Aquino și o pedagogie teologică cu directivele specifice protestantismului. De aceea însuși Herbart în prelegerile sale pedagogice avea respect față de problema învățământului religios afirmând: «Determinarea materiei învățământului religios cade în sarcina teologilor, iar filosofiei îi revine sarcina să dovedească că nicio știință nu este în stare să dea mai multă încredere decât credința religioasă». Iar asupra misterelor Creștinismului își declina competența pedagogiei filosofice. S'a căutat să se combine pentru învățământul religios pedagogia didactică a lui Herbart cu pedagogia morală a lui Foerster, pentru a se elabora «metoda catehetică munihiană». Dar nu s'a ajuns decât la surrogate pedagogice, când însuși Forester îi trimite pe teologi la marii Dascăli și Educători creștini ai Creștinismului primar, începând cu Clement Alexandrinul. Iar pe când învățământul religios se preda în școală sub directivele unei pedagogii laice dispersate, Biserica își rezervase mai mult partea rituală. In asemenea condițiuni nu ne mirăm de observațiile unui dascăl iubitor al Bisericii, care dorea ca Biserica să dea directivele unei lecții de dedagogie și pedagogie creștină: «Biserica lăncedă de azi nu ne mai mulțumește, ci dimpotrivă ne mânănește. Datoria preotului, nu e numai să citească și să liturghisească, deoarece Iisus n'a zis mergeți și citiți, ci mergeți și învățați... De aceea în locul Bisericii amorțite de azi ne trebuie o Biserică vie. Nu cerem preoților cuvântări, ca ale învățatului Pavel sau ale lui Hrisostom și Bossuet. Darul cel mare al cuvântului frumos se coboară în har asupra cuiva... Mai ales am vrea ca servitorii Altarului să desțepte în mintea femeilor o înaltă idee despre menirea lor în lume, căci mama este începutul școlaei! Din Biserică se cade să pornească cea dintâi lecție de pedagogie și pedologie». Și suntem convinși că observatorul nostru, optimist pentru viitorul Bisericii Ortodoxe Române, avea deplină dreptate. Pentrucă singură cateheza ortodoxă în epoca ei de înflorire și dezvoltare, prin râvna și strădania marilor cateheți, a putut înmă-

nunchia într'o unitate organică educația morală creștină, educația cunoașterii și educația spirituală religioasă pentru harul lui Dumnezeu. Numai în cateheza ortodoxă găsim respectate principiile: psihologic-religios, pedagogic-creștin, teologic, moral și religios. Prin cateheza ortodoxă potențialul psihologic se ridică la trăirea virtuților teologice și se coboară la trăirea virtuților morale creștine, purtând individualitatea catehizată în ridicare dela uman la sfințenie, către plenitudinea adevărului gnostic creștin. Examinarea și prezentarea laturilor acestei lucrări cer studii speciale, pe care le vom înfățișa treptat.

VII. Catehizarea în Biserică aduce cu sine problema programei catehetice de lucru, atât ca teme de examinat și înfățișat, ca orar nou de lucru al Preotului catehet în Biserică, cât și ca etape de suflète pentru catehizare. Pornind psihologic gradat, paralel cu activitatea școlai, avem catehizarea copiilor preșcolari, catehizarea copiilor de vârsta învățământului elementar, apoi mediu, superior și apoi a adulților. Problema mamei creștine, primul auxiliar ca factor educativ creștin în familie, trebuie luată în apropiată atențiune. Mamele duc la copiii lor în familieii duhul Bisericii creștine și tot mamele aduc copiii la Biserică, pentru a primi binecuvântarea Domnului Hristos, prin cateheții trimiși și învățați de El. Problema mamei în pedagogia creștină ortodoxă a veacurilor creștine primare, a constituit pentru Sfântul Ioan Hrisostom o preocupare fundamentală, ce trebuie reluată și examinată. Toți Sfinții Părinți au scris mult pe această temă, fiindcă au trăit-o personal. Iar etapele momentelor cultice, Vecernia, Miezonoptica, Utrenia și Liturghia, trebuie îmbinate, nu numai Duminica și în Sărbători, ci și în alte zile ale săptămânii cu grupări catehetice, pe vârste, după posibilitățile locale. Acatistul Maicii Domnului de Vineri seara, după Vecernie și Priveghere, trebuie extins și în latura educativă a mamelor creștine, cari din atmosfera Maicii Domnului din Biserică pot duce multă mireasmă sufletească copiilor lor de acasă. Noua școală catehetică a Bisericii va trebui să-și programeze ședințele catehetice săptămânale, în spiritul catehezei ortodoxe patristice. Ceeace încearcă inițiativele asociațiilor religioase din ultimii ani este o anemică experiență a tradiției catehezei creștine ortodoxe din Biserică.

Sectanții imită în atmosferă de erezie tradiția Creștinismului primar în școalele lor catehetice. Iar aderenții Oastei Domnului, ca voluntari ai catehizării improvizate, se vor simți fericiți în atmosfera caldă și vie a Bisericii, care-și reia nimbul tradițional de școală sfântă a poporului, în duhul pedagogiei creștine ortodoxe. Chiar dacă toți au primit botezul ca prunci, toate sufletele rămân în ucenicia școlii divine a Domnului Hristos, a cărei temelie și al cărui duh se găsește în Biserică.

VIII. Catehizarea în Biserică pune și problema materialului didactic, intuitiv, inerente oricărei școle. S'ar părea chiar că primele dificultăți pe care le vom avea se vor datori lipsei de manuale de învățământ religios, de catehism, de cărți de rugăciuni, de cântări religioase, de tablouri intuitive și altele. Dacă reflectăm puțin și examinăm materialul catehetic de care dispunem cea mai sărmană biserică, observăm nu numai că avem suficient pentru a începe școala de catehizare, — dar avem un adevărat tezaur catehetic tradițional al Bisericii, în spiritul catehezei patristice, mai ales pentru adulți. Astfel pentru educația morală creștină, pe lângă Sfânta Evanghelie pe sfântul prastol și Apostolul dela strană, precum și Sfânta Scriptură în întregime, avem bogatele Minee cu vieți de Sfinți, din fiecare zi și din fiecare lună a anului bisericesc...

IX. Dar catehizarea în Biserică, posedând tot adevărul ortodox și întreaga viață ortodoxă, ca și tala pedagogică morală de urmat, în haina străvâche a Ortodoxiei, în special pentru adulți, grație marelui număr de catehumeni, copii și tineri creștini, simte trebuința de a le transmite într'o formă adaptată înțelegerii lor. De aceea Catehetica ca studiu este însoțită și de noțiuni de pedagogie modernă. Potrivit acestor cerințe noi, sperăm ca Institutul Biblic să fie extins către dezvoltarea unui Institut catehetic ortodox, pentru materialul necesar milioanei de suflete, copii și tineri ortodocși din țară. Această problemă necesită un studiu special.

Am făcut această privire generală, enumerând principal fiecare problemă ce se naște și-și găsește orientarea centrifugal către marea marea temă ce trebuie s'o punem în practică: «Catehizarea în Biserică». Făgăduim că pe fiecare o vom relua și o vom adânci pe paginile acestei reviste.

Nu pot incheia fără să nu repet omagiul datorit conducerii Bisericii noastre Ortodoxe Române, că reorganizarea Bisericii începe cu refacerea ei spirituală, iar aceasta se sprijinește pe refacerea pregătirii spirituale și teologice a Preotului de mâine și de îndrumarea teologică a Preotului de astăzi, nu prin circulara oficială scrise, ci prin reluarea de contact direct cu isvoarele Ortodoxiei, sub sprijinul luminător al profesorilor de Teologie.

Preotul MIHAIL BULACU

Profesor de Catehetică

BISERICA ȘI ASISTENȚA SOCIALĂ

Predica socială a sfinților Părinți asupra milosteniei creștine.

Sunt puține subiecte asupra cărora vechea elocvența creștină din secolul IV, a stăruit așa de mult, cum a stăruit asupra milosteniei ¹.

Cel mai de căpetenie punct din predica socială a sfinților ierarhi Vasile cel Mare, Grigorie de Nazianz și Ioan Hrisostom, este *binefacerea și milostenia*. Ei recomandă obligația milosteniei înaintea postului și a rugăciunii cu lacrimi ² și înaintea darurilor aduse la biserică ³, înaintea fecioriei ⁴ și înaintea oricărei virtuți ⁵. O recomandă, apoi ca cel mai bun mijloc de închinare lui Dumnezeu: ca mijloc de asemănare cu Dumnezeu ⁶ și altădată ca mijloc de ștergerea păcatelor ⁷.

Sf. Ioan Hrisostom arată milostenia ca însuflețind și dând aripi pocăinții ⁸, mijloc de mântuirea sufletului ⁹. În general,

1. Villemain Tableau d'éloquence chrétienne p. 131, 181.

2. Sf. Vasile cel Mare, Πρὸς τοὺς πλουτεῖντας, P. G. XXX col. 287.

3. Sf. Ioan Hrisostom, Omilia L, 3, la Matei, P. G. LVIII col. 507—508.

4. Sf. Ioan Hrisostom, Περὶ μετανοίας P. G. XLIX, col. 293

5. Sf. Vasile cel Mare, Omilia la Ps. XIV, 6, P. G. XXIX: col. 263; Sf. Ioan Hrisostom, Omilia XXXIV, 4; la I Cor. P. G. LXI, col. 290 și 292; Sf. Grigorie de Nazianz, Logos 14, P. G. XXXV col. 895.

6. Sf. Grigorie de Nazianz, Περὶ μαρτυρίας Α', Β' 30 ⁵: „Ἐνεργετῶν νομίζεσθαι μάλιστα θεοῦ: Θεοῦ” P. G. XXXVII, col. 909;

7. Sf. Ioan Hrisostom, Omil. 50 la Matei, P. G. LVIII, col. 510; și Despre milostenie III, 1. P. G. XLIX col. 293.

8. Sf. Ioan Hrisostom, Περὶ μετανοίας, VII, 6; P. G., col. 332.

9. Idem, Omil. XXV, 3, la Epist. către Filipeni, P. G. LXII, col. 20 și Omil. XVI, 4 la Ep. II Cor. P. G., col. 516.

Sfinții Părinți ai Bisericii n'au fost nepăsători față de nici un atac protivnic și toată arta lor oratorică au pus-o pentru înălțarea și aplicarea virtuții milosteniei. Dela profeții Vechiului Testament și dela Mântuitorul Iisus Hristos, nu s'a mai auzit o așa de călduroasă predică asupra săracilor și asupra celor care sufereau în diferite chipuri, ca predica sfinților Părinți.

Vom înfățișa — în cele ce urmează — câteva din aceste îndemnuri ale Sf. Părinți, la milostenie, îndemnuri atât de patetice, care ne pun înainte tablouri așa de adevărate și mișcătoare, încât și azi fac să ne cutremurăm, în toată ființa noastră.

Intr'o zi de iarnă, Sf. Ioan Hrisostom traversa străzile Antiohiei, ca să meargă la catedrală; pe drum întâlnește o mulțime de săraci și cerșetori, al căror spectacol îl întristează grozav de tare.

— La sosirea lui în biserică, nu putu să vorbească despre altceva, decât despre acest spectacol „*Frașilor* — spune el — *eu mă așchit acum, de o mistune pe cât de dreaptă și necesară, pe atât de onorabilă pentru voi. Cel care mă trimite, sunt săracii orașului nostru; titlurile mele nu sunt — nici poturi populare, nici decretete unui Senat; ci este spectacolul sfâșietor care a izbit acum ochii mei. Venind aici, prin piețele și ulițele care se învecinează cu biserica, am văzut gemând la răspântii, o mulțime de nenorociți: unți schilози, alții lipsiți de lumină, alții acoperiți de bube și arătându-și — got — plăgi hidoase. Fiind martor al acestor nenorociți, m'aș crede cel mai lipsit de omente dacă nu vi le-aș expune, mai ales azi și în această epocă a anului. Căci, dacă e bine ca, în orice timp să ne aducem aminte că datorăm mită către frașii noștri, noi care avem nevoie în orice timp, de mila lui Dumnezeu, niciodată însă, predicare milosteniei nu e mai de folos ca în anotimpul aspru. Vara, dulceața temperaturii, aduce celor săraci, oarecare mângâiere. Acoperiți de razele soarelui, ei se pot mai ușor lipsi de vestimente, se pot mai ușor culca sub cerul liber și pe pământul gol. Ei n'au nevoie nici de pln, nici de alimente întăritoare; le ajunge apa și câteva verdedețuri. Vara e deasemenea anotimpul când cea mai mare parte din muncitori: plugarii, marinarii, zidarii, găsesc de lucru ca să-și câștige existența, în timp ce iarna, când au nevoie de atâtea, lucrul le lipsește pentru ca să și le poată procura.*

Astăzi, deci, dacă nu găsim pe nimeni care să le poată da de lucru, să căutăm cel puțin suflete miloase, care să-i ajute și să ne asociem la această misiune, pe Sf. Apostol Pavel, marele patron al săracilor, comentând îndemnurile pe care le adresa el Corintenilor¹.

Și amintea mereu această datorie a milosteniei: *In fiecare zi — îmi va spune cineva — ne vorbești despre milostenie. Da, fără îndoială, și nu voiu înceta a vă vorbi. De a-ți fi su-pus așa cum doresc eu, tot v'as mai vorbi, pentru ca să vă împiedic de a vă încetini. Dar dacă n'ați ajuns nici la jumă-tatea drumului, a cui e vina? Trebuie, oare, să se plângă scolarul nesupus, de repetițiile profesorului său? Eu susțin când văd că nici experiența lucrurilor, nici făgăduințele lui Dum-nezeu, nici frica de viitor, nici sfaturile repetate, nu pot nimic asupra unora dintre voi; dar eu nu voiu înceta a le aduce aminte, până când voi reuși să alung acea beție, în care vă ține cufundați dragostea de bunurile pământești².*

Tot așa vorbea și Fer. Augustin: *„Eu vă spun de ce în-sistăm: pentru că decâte ori venim sau ne întoarcem dela bi-sertcă, săracii ne împoră să-i recomandăm milii voastre și neprimind nimic, ne acuză că lucrăm fără rezultat față de voi. Noi dăm din partea noastră ceea ce putem, dar numai noi singuri le putem satisface trebuințele lor? Nu, fără îndoială și de aceea suntem în misiune pe lângă voi; ne-ați ascultat, ne-ați aplaudat chiar, e bine, dar aceste elogii măresc răspun-derea noastră. Ele nu sunt decât frunzele arborelui, noi aș-teptăm fructele³.*

Sf. Părinți înfățișează ascultătorilor lor, legătura pe care a pus-o Dumnezeu între oameni, și în acest scop, Sf. Ioan Hrisostom spune: *„Iubiți pe oameni semenii voștri, făcuți ca și voi; care când firea însăși ne îndeamnă să-i iubim, ce este greu aici? Dumnezeu însuși a pus acest sentiment în sufletele noastre, pentru copiii noștri pentru părinții noștri, pentru toți oamenii. Din fire, noi suntem înclinați spre milă, noi plângem*

1. Sf. Ioan Hrisostom, Despre Milostenie, P. G. LI col. 261-262,

2. Sf. Ioan Hrisostom, Omilia 88 la Matel c. 3, P. G., LVIII. col. 779; comp. și Omilia a 4 la Geneză col. 6; P. G. LIII col. 45.

3. Fer. Augustin, Sermo. 61 de Scriptura c. 13.

asupra morților, suntem mișcați când vedem pe alții mângâiați: Dumnezeu a voit să arate, astfel, cât de mult are la inimă, practicarea acestei datorii¹.

Alături de această înrudire universală, de această solidaritate stabilită de Dumnezeu, între oameni, Sf. Părinți scot în evidență, în același timp și inegalitatea cu care a lăsat Dumnezeu să fie înzestrați oamenii, cu daruri spirituale și trupești, ca prin această inegalitate, toți oamenii să fie strâns legați și stimulați, în acelaș timp, la activitate. Astfel Sf. Ioan Hrisostom spune: *„Vedeți prin câte moduri ne-a legat pe noi Dumnezeu? Cu toate acestea El nu s'a mărginit, numai aici, ci a făcut astfel încat să avem nevoie unii de alții, ca în chipul acesta să ne unească, mai ales că și prietenii iau naștere din nevoile pe care oamenii le au unii cu alții. Deaceea n'a lăsat ca toate să se facă pretutindeni pentru ca prin aceasta să ne stlească a ne amesteca unii cu alții. Și introducând între noi nevoia ce avem unii de alții, prin aceasta iarăși a făcut cu ușurință relațiunile dntre oamant. ...”².*

Pe lângă legătura naturală dintre oameni, Sf. Părinți le arată legătura nouă care-i unește în opera mântuirii, prin Domnul Iisus Hristos. Mântuitorul a venit să-i răscumpere pe toți prin sângele Său; El este fratele tuturor; El a stabilit o societate între ei, Biserica, al cărei Cap este. Cine nu primește pe un frate mai mic, pe El nu-L primește; Cine iubește pe cei săraci, frați mai mici, pe El îl iubește. *„Amin zic două — spune Mântuitorul — întrucât ați făcut unuia dintr'acești frați mai micul al Meî, Mie mi-ați făcut”³; și „întrucât n'ați făcut unuia dnt'r'acești mai micul frat al Meî, Mie n'ați făcut”⁴.* Sf. Efrem spune: *„O casă ospitalieră, o casă în care sunt primiți săracii și orfanii, străinii și călătorii, nu este lipsită niciodată de prezența lui Hristos”⁵.*

„Iisus — spune Fer. Augustin — deși n'are nevoie de bunurile noastre, pentru că El este stăpânul tuturor bunurilor

1. Sf. Ioan Hrisostom, *Exposiție în Ps. 5 c. 2*, P. G. t. LV col. 62—64; Omilia 5 la Matei, c. 5; P. G. LVIII. col. 524—526.

2. Sf. Ioan Hrisostom, Omilia 34 la I Corinteni, c. 4: P. G. XX col. 291.

3. Matei XXV, 40.

4. Matei XXV, 45.

5. Sf. Efrem. „Cuvânt despre iubirea de săraci” c. 1; cf. Chastel op. cit. p. 183.

*totuși a binevoit să flămânzească în persoana săracului, pentru ca noi să-l putem dovedi recunoștința noastră și a face ceva pentru El. Deasemenea bogății ar trebui să-l socotească în numărul copiilor sau ca un frate pe care-l au în cer și care ar trebui să între partaș la împărțirea bogățiilor lor. Acela care hrănește pe fratele său, hrănește pe însuși Hristos. Dacă deci celul ce-ți cere, căci Hristos îți cere prin El, ceea ce ți-a dat El însuși, făcându-se sărac pentru tine*¹.

Sf. Părinți sunt împotriva milosteniei făcute numai cu scopul egoist de a scăpa de pedeapsă, arătând că cei ce fac așa, caută să seducă pe judecătorul lor².

Deasemenea, sunt împotriva milosteniei făcute din bunuri câștigate în mod urât. Astfel Sf. Grigorie de Nazianz spune : „Dacă dai, dă din al tău, și nu hrăni, nici nu îmbrăca pe sărac din ceea ce nu este al tău”³.

La fel vorbește și Sf. Ioan Hrisostom : „Sunt oameni care după ce au furat avuții altuia, se cred scuzați cu zece sau o sută de monede pe care le împart. Acestea sunt milostenii ale lui Iuda sau mai degrabă ale lui Satan”⁴. Iar în alt loc spune : „Milostenia dacă e făcută cu un bun dobândit pe nedrept este un furt și o omucidere”⁵.

Sf. Părinți îndeamnă ca milostenia să se facă având la bază smerenia; Milostenia postul și rugăciunea nu servesc la

1. Augustin, Sermo 60 De Scriptura c. 11 P. L. XXXVIII col. 408; Sermo 1 Ennaratio in Ps. 48, P. L. XXXVI col. 543—545; De disciplina, christiana c. 3. P. L. XL col. 670—671; Sermo 86 de Scriptura c. 3, P. L. XXXVIII, col. 524—525; Comp. și Sf. Ioan Hrisostom, Omil. 15 la Romani c. 6 P. G. LX col. 431; Omil. in illud, „Vidua eligatur” c. 2; P. G. LI col. 322—323; Fer. Ieronim, Epist. 86 ad. Eusthoch, P. L. XXII c. 325; comp. Chastel op. cit., p. 183—184.

2. Fer. Augustin, Sermo 39 de Scriptura, c. 6; P. L. XXXII c. 485 sq.;

3. Sf. Grigorie de Nazianz, Carm. I, 28 P. G. XXXVII c. 856; comp. Chastel p. 185.

4. Sf. Ioan Hrisostom, Omilia 85, la Matei c. 3; P. G. t. LVIII col. 761.

5. Sf. Ioan Hrisostom, De Verb. Ap. habent, Hom. III, c. 11, P. G. LI, 299—300; și Omilia la Filip. praef. c. 3; P. G. t LXII, col. 181; comp. Chastel op. cit., p. 186.

nimic, dacă n'au la bază smerenia; adevărata milostenie este aceea care, se face cu bucurie și când celui ce dă, i se pare mai mult că primește¹.

Dintre toate operele care aduc merite înaintea lui Dumnezeu, pentru răscumpărarea păcatului și dobândirea cerului, milostenia este în primul rând: „Dumnezeu n'are nevoie de oase de aur, ci de inimi de aur” — spune Sf. Ioan Hrisostom. — „Este bine a împodobi bisericile; dar n'ar fi aceasta o batjocură, dacă Hristos ar vedea împodobind locuința Sa cu aur și argint, în timp ce El însuși, adică săracul ar sta gol la ușă?”².

„Legea veche—spune Fer. Augustin—cere a ofrande lui Dumnezeu: împăratul vine în persoană, și cere deasemenea și dela cel de acum; dar ce fel de ofrande? Milostente”³.

„Ogorul Domnului este păzit prin rugăciune și lucrat prin post, dar el este însămânțat prin milostente”⁴.

Fecioria nu este nimic fără milostenie; ea este ca o flacără, dar milostenta este undelemnul care o almentează; aceasta lipsea fecioarelor neînțelepte, ale căror candele s'au stins și care au fost lăsate afară dela nunță⁵.

Chiar martiriul nu este nimic fără milostente; Martirul singur ne poate face creștini; pe când milostenia chiar fără martiriul a făcut ucenici plăcuți Domnului⁶.

Milostenia „are arptul mari care spintecă aerul, traversează firmamentul și duce rugăciunile noastre până înaintea

1. Sf. Ioan Hrisostom, Omilia 31 la Geneză c. 1, P. G. LIII col. 283—284; De prof. Ev. hom. c. 2, P. G. LI. col. 311; sq.; De compnitione ad Demetrium I, 4 P. G. XLIX, 300—400; Omilia 13 la II Cor. c. 3, P. G. LXX col. 493—495; comp. Chastel, op. cit. p. 187.

2. Sf. Ioan Hrisostom, Omilia 50 la Matel c. 3, 4, P. G. LXII, col. 507—509.

3. Fer. Augustin, Enarratio in Ps. 44 c. 27, P. L. XXXVI; Comp. Chastel op. cit. p. 188.

4. Leon cel Mare Sermo 2 De jejuniis, și Sf. Grigorie de Nissa. Περὶ φιλοπονησίας; De pauperibus amandis; P. G. XLVI col. 453—490 (două cuvântări); Sf. Ioan Hrisostom, omilia 4 la Geneză c. 7 P. G. LIII c. 45—46; Comp. și Sf. Vasile cel Mare. Omilia Πρὸς τοὺς πλουτούντας, P. G. XXXI, col. 277—304.

5. Sf. Ioan Hrisostom, Περὶ μετανοίας, Omilia 3, c. 4, P. G. XLIX, col. 293—294; Omilia 50 la Matel P. G. XLIX col. 503; Omilia 78 la Matel P. G. XLIX col. 711. Epist. I ad Olymp. P. G. LII col. 549—553.

6. Sf. Ioan Hrisostom, De perf. car. c. 1. P. G. LVI, col. 279.

*tronului lui Dumnezeu;... ori care ar fi păcatele tale, dacă iaci milostenie, nu te teme, ea cântărește mai mult decât ele în balanța judecătorului*¹.

Milostenia este vântul prielnic care duce corabia în port; este un schimb care se face exclusiv în avantajul bogatului². *Dumnezeu a îngădui mizeria, pentru ca să dea loc milii: El a vrut ca să fie săraci, pentru ca bogații să aibă cu ee să-și răscumpere păcatele*³.

Cu un cuvânt, milostenia exercitată după puterea și mijloacele fiecăruia, este pașaportul sigur, dar indispensabil, pe care Sf. Părinți îl cereau pentru a găsi loc în împărăția cerurilor³.

Sf. Ioan Hrisostom transportă pe auditorii săi dincolo de mormânt și le arată soarta diferită a bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr: *„Moartea a venit—spune el—și a schimbat rolurile... S'a recunoscut care era bogatul și care săracul: a fost proclamat sărac—bogatul, și bogat—săracul Lazăr. După cum, pe scenă, fiecare ia un rol diferit de condiția sa reală, pe care și-o reveste seara, când își leapădă masca împrumutată, tot astfel, bogatul, de îndată ce a sosit seara, adică moartea, devine cel mai sărac dintre oameni și se vede nevoit a cere lui Lazăr, o picătură de apă. Dumnezeu gonind pe Adam din Paradis, pentru a-l mări pedeapsa l-a așezat în preajma acestui loc de desfătare. Tot astfel a spus bogatului nemilostiv: Am pus pe săracul Lazăr la poarta ta, pentru ca tu să găsești în el un învâțător al virtuții, un obiect asupra cărui să-ți reverși mila. Tu ai disprețuit acest mijloc de mântuire, de aceea de acum înainte, aceasta va fi chinul tău*³.

Muștrând pe bogat, Sf. Ioan Hrisostom spune, în alt loc: *„Câinii tăi sunt îngrijiiți cu multă grijă, și tu lași să moară de foame, oameni pe care Dumnezeu i-a făcut după chipul Său; și în timp ce săracii aproape gol n'au alt pat decât grămezile de gunoi, cântarul care poartă pe femela ta este acoperit cu îmbrăcămintea magnifică și ieslea unde el mănâncă*

1. Sf. Ioan Hrisostom, „Despre Milostenie“. Omilia, 3 c. 1 P. G. XLIX col. 292,

2. Comp. Chastel op. cit. p. 190,

3. Sf. Ioan Hrisostom. De Lazare. conc. 2, c. 3, 4; P.G. XLVIII col. 986—987.

*este încrustată cu aur*¹. Iar în altă parte spune: *Nu fura oiața săracului; cine ia dela altul, fură. Numim furt acțiunea de a lua și de a păstra bunul altuia. Prin urmare, ori de câte ori vom refuza să facem milostenie, vom fi tot așa de aspru pedepsiți*². „Eu nu pot suferi—adaugă el—ca Biserica să albă atâșta bogăți printre fiii Ei și să nu poată veni în ajutorul celor săraci; unul să fie flămând, iar altul sătul de olin; unul să albă nevoile de argint, pentru cele mai proaste întrebuintări, iar altul să nu albă pâine de mâncare. Nu, nu trebuie să tolerăm astfel de crude nebunii³.

Sf. Vasile cel Mare are o serie întreagă de cuvântări în care îndeamnă pe creștini la practicarea virtuțiilor creștine și în special, la milostenie. El spune că bogăția a fost dată unor oameni, ca un depozit spre administrare. Din acest depozit, cei bogăți sunt obligați să dea și celor ce sunt lipsiți, și n'au dreptul să păstreze toată bogăția numai pentru ei. Condamnând purtarea celor sgârșiți cu avuțiile lor, li se adresează astfel:

*„De cine nedreptătesc eu—ar spune poate, cineva,—prin faptul că păstrez cele ce sunt ale mele?—Dar, i-a spune-mi, care lucruri sunt ale tale? De unde luându-le le-ai adus tu în această oiață? Bogății sunt întocmai ca un om care, ocupând un loc de primă într'un teatru public, ar voi ca, după aceea să împiedice pe cel care ar dori să intre, socotind că este numai al lui bunul care e pus tuturor înainte, pentru a se folosi toți de el*⁴; iar mai departe adaugă: ... „Pentru ce tu ești bogat, iar fratele tău sărac? Oare nu este aceasta, cu scopul ca tu să primești răsplătă pentru administrarea dreaptă și credincioasă, iar cel sărac să fie cinstit cu mare răsplătire pentru răbdarea lui? Tu, care inchizi totul în sânurile cele nesătute ale zgărceniei, crezi că nu nedreptățești pe nimeni?”⁵

2. Idem.. Ibidem Comp. și Pr. M. Ionescu, Preotul și armonizarea claselor sociale p. 94.

3. Sf. Ioan Hrisostom. De Lazare, hom. 2, P. G. XLVIII col 981; comp. și Pr. Marin Ionescu. op. cit. p. 79.

4. Sf. Ioan Hrisostom, Ibidem; comp. Pr. M. Ionescu, op. cit. pag. 77.

5. Sf. Vasile cel Mare, Omilia VI, 7, la cuvintele: „Strica-voii niște mele și mai mari le voi zidi”. P. G. XXXI, col. 276.

6. Sf. Vasile cel Marc, Omilia VI, 7; P. G. XXXI, col. 276.

„Și încheie astfel: *„Hoț de haine se numește acel care desbracă pe cel îmbrăcat; dar acela care nu îmbracă pe cel gol, atunci când poate face acest lucru, oare merită alt nume? Pâinea pe care tu o ții închisă, este a celui flămând; hatna pe care o păstrezi tu în lăzi, este a celuiia care-i gol; încălțămîntea care se strică la tine, a celui desculț... în chipul acesta, tu tacî nedreptate aceloră căroră ai putea să le dai dîn bunurile tale*¹.

Cel bogat își caută scuza economiei sale exagerate, adică a sgărcentiei, punând înainte datoriile către copiii săi. Sf. Vasile, însă îl urmărește și în acest loc de apărare, și-i spune: *„Tu spui că păstrarea bogățiilor tale este necesară pentru copiii tăi. Acesta e un motto care conține sgărcentei; tu te agăți de copiii tăi, pentru ca să-ți aperi patima ta... Nu uita că bogăția este, pentru alți oameni, prilej de păcat; păzește-te ca nu cumva, într-o zi, această bogăție să pricinuiască pierderea copiilor tăi. Dealtfel sufletul tău nu-ți este mai aproape decât copiii tăi? Nu este el de mai mare trebuință pentru tine, decât toate celelalte? Pentrucă el este cel dintâi, dă-t lui partea principală de moștenire. Veî împărți apoi între copii, restul bogăției tale. Au fost foarte mulți copii, care neavând dela părinți nicio moștenire, au știut să-și facă multe case; dar sufletul tău, dacă îl dai uitării, cine va avea milă de el?*².

Sf. Vasile cel Mare impune bogăților datoria milosteniei. El nu cere nici distrugerea bogăției, nici desființarea moștenirilor, ci recunoaște tatălui de familie dreptul de a lăsa copiilor avere, după ce a dat și celor săraci, în viață, ceea ce cerea legea iubirii de oameni. Apoi trece pe sub ochii ascultătorilor tabloul luxului care domina în acel timp, la lumea păgână: *„Cortegiul strălucit al bogatului, când merge în călătorie*“, cu careie încrustate de metale prețioase cu mulțimea catârilor așezați după colori cu grupuri de cămile încărcate cu bagaje, cu cai acoperiți cu pături de purpură și cu hamuri de aur și de argint; *„cu numărul nesfârșit al robilor*“ care reprezentau toate meșteșugurile, toate artele și toate plăcerile

1. Sf. Vasile cel Mare, *Ibidem*, P. G. XXXI, col. 277.

2. Sf. Vasile cel Mare, *Omilia*, VII; „Πρὸς τοὺς πλουτοῦντας“ (Către cei bogați), 7; P. G. XXXI, col. 300.

cu casele scântelind de marmură, strălucind de aur, pavate cu mozaic și în care case, „*ortce loc lăsat fără mozaic, este umplut cu picturi de flori*”; dar, podoabele femeilor, mâinile nenumărate care sunt aici ocupate¹. Câte bogății erau astfel, luate dela rostul lor de a se face, din ele, lucruri de folos sau milostenie! „*Cei ce judecă cu înțelepciune, ar trebui să nu uite că bogățiile ne-au fost date, pentru a le întrebuița, nu pentru a le face să ne servească la plăceri*”². Și cea dintâi întrebuițare a bogățiilor, folositoare pentru suflet, este *ajutorarea săracilor*: „*Cum poți tu—spune el—să ai paturi de argint, mese de argint, scaune de fildeș, când curtea locuințelor tale este plină de săraci fără de număr, al căror plâns îl auzi? Câte datorii s’ar putea plăti din valoarea unui inel de-al tău? Sau câte cocicabe dărăpănate s’ar repara? O stingură ladă de a ta, cu haine, conține atâta cât ar încălzi o întreagă populație care tremură de frig*”³.

Sf. Vasile cel Mare se adresează creștinilor cari îndeplinesc în chip foarte scrupulos multe datorii creștinești exterioare, dar uită una și cea mai însemnată, *milostenia*: „*Fu cunosc—spune el—pe unii care postesc, se roagă, plâng cu suspinuri pentru păcatele lor, îndeplinesc toate laptele de eolavie, care nu cer nici o cheltulală, dar nu dau niciodată un obol săracilor*”⁴.

Dar, ceea ce este și mai grav sunt și bogății cari, pe lângă sgârcenie adaugă și nedreptatea. Vorbele următoare ale Sf. Vasile spun multe despre mizeriile acelor timpuri: „*Nimeni nu poate să se împotrivescă puterii bogățiilor, totul este înfrânt în fața trantelor lor, puterea lor este formidabilă față de toți; Cei cărora ei le-au făcut nedreptate, se gândesc mai degrabă să prevină alte neajunsuri noi, decât să-și ceară dreptate pentru cele făcute! Bogatul are juguri de boi pentru ca să are, să însămânțeze și câmpurile care nu sunt ale lui. Dacă te împotrivesți, întâmpini tolturi, dacă te plângi,*

1. Sf. Vasile cel Mare, Omilia, VII „Πρὸς τοὺς πλουτοῦντας” P. G. XXXI, col. 285 sq.

2. Idem, Omilia, VII, „Πρὸς τοὺς πλουτοῦντος”, 3, P. G. XXXI, col. 288.

3. Idem, ibidem, P. G. XXXI, col. 292.

4. Sf. Vasile cel Mare, Omilia, VII, Πρὸς τοὺς πλουτοῦντας, 3, P. G. XXXI, col. 288.

el te urmărește în justiție pentru insultă, te condamnă, te aruncă în închisoare; martorii sunt gata, ca cu mărturiile lor să pună în primejdie însăși viața ta, și astfel te simți fericit, dacă poți până la urmă să cumpert dela el, liniștea ta¹.

Pentru acești asupritori, Sf. Vasile era fără milă; el le pune înalnte tabloul groaznic al zilei din urmă, al judecății viitoare, în care *pretutindeni unde își vor întoarce ochii, vor vedea imagina crimelor lor; ici lacrimile orfanilor, dincolo gemetele văduvelor, în altă parte săracii purtând încă semnele loviturilor primite, sclavii acoperiți de lovituri, vecinii exasperați; toate aceste lucruri se întorc împotriva lor, și îl închid într'un cerc de lapte rece și vinovate².*

De aceștia nu se teme nici de cum Sf. Vasilie, deși îi avea chiar printre auditorii săi. El vrea „*Să vorbească întru lor de plată*”. Sf. Vasile merge până la atâta accentuare a suferinții celor săraci încât înfățișează în omilia asupra sgâr-ciților, tabloul unui tată de familie silit de mizerie și de fisc să-și vândă copii săi. E o adevărată dramă, cum numai în timpurile acelea antice se putea întâlni:

„Cum să-ți înfățișez — spune el — suferința săracului? Făcându-și socoteala el recunoaște că n'are, și că nici în viitor nu va avea bani, și că mobilierul său simplu valorează abia câțiva oboli? Întoarce ochii către copilul său, gândindu-se că punându-i în vânzare, pe piață, ar putea găsi mijlocul de a scăpa dela moartea sigură care-l amenință. Gândești-oă acum la lupta care se dă între chinurile foamei și tubirea de tată! Foamea îi arată moartea teribilă care-l așteaptă, natura îl reține, și îl îndeamnă să moară atunci, cu copiii lui; îndemnat dintr'o parte și reținut din alta, el cade în sfârșit, sub implacabila strâmtorare a mizeriei. Dar o nouă luptă se dă în sufletul acestui tată? Pe care să-l vândă mai întâi? Care-l va ispiti mai întâi, pe negustorul de grâu? Să mă hotărâsc la cel mai mare? Dar eu trebuie să respect în el dreptul vârstei lui. Să aleg pe cel mai tânăr? Mi-e milă de vârsta lui, care

1. Sf. Vasile cel Mare, Omilia, VII Πρὸς τοὺς πλουτοῦντας, 6, col. 293—296.

2. Idem, Omilia VII, Πρὸς τοὺς πλουτοῦντας, 5, P. G. XXXI, col. 293—296.

nu înțelege încă suferința. Unul este chipul viu al părinților săi; celălalt arată excelențe dispoziții de a se instrui. Grozavă nehotărâre! Unde să mă întorc? Asupra căruta să cad? Impotriva căruta voi avea suflet de țară? Cum voi uita firea omenească? Dacă îi păstrez pentru mine pe toți, îi voi vedea pe toți murind de foame. Dacă oând unul dintre ei, cu ce ochi voi privi pe ceilalți, care mă vor considera ca trădător și perfid? Cum voi mai locui într-o casă unde mi-am făcut eu însumi un loc gol? Cum mă voi apropia de o masă a cărei abundență ar fi o asemenea cauză? În sfârșit, după ce a plâns mult, tatăl pune în vânzare pe cel mai iubit dintre fiii săi. Rântrea lui nu te mișcă? Când foamea constrânge pe acest nenorocit, tu îi prelungesti suferința prin întârzierile și ștreteniile tale. El îți oferă inima lui în schimbul oricărui halne și nu numai că, în momentul plății, mâna ta nu tremură, dar tu vinzi deasupra prețului, căutând să tragi un beneficiu din această negustorie oribilă! Nici lacrimile nu te mișcă, nici gemetele nu-ți înduioșează inima. Inflexibil, implacabil, tu vezi un singur lucru: aurul¹. Așa se adresa Sf. Vasile boșărilor, luând apărarea celor săraci și nenorociți.

Sf. Părinți recunoșteau desigur că — poate — mulți nenorociți ajunseseră în această stare din cauza lenei și a vieții desordonate; deaceia, nu cereau ca toți să fie la fel ajutați, cu aceeași grabă și cu aceeași dărnicie; ci recomandau discernământ în acordarea milosteniei.

Sf. Ambrozie recomandă, mai ales, pe săracii care se rușinau să-și arate sărăcia lor și puneau în ultimul rând pe cei a căror mizerie era pricinuită de vlața ușuratecă pe care o duceau. El spune clerului său să observe să nu fie săraci prefăcuți, ci să caute să-l descopere pe cei cu adevărat săraci.

„Se întâmplă adesea — spune el — cerșetori valzi, vagabonzi care nu se gândesc decât să pună la contribuție fondul săracilor și care uzează pentru aceasta de tot felul de deghizări. Să nu fie sacriștiști adeoșării săraci, pentru cei înșelători².”

1. Sf. Vasile cel Mare, Omilia VI, 4, P. G. XXXI. col. 268-269.

2. Sf. Ambrozie, De officiis ministrorum, II, 15, 16, P. L. XVI, col. 123-125.

Iar Sf. Vasile cel Mare spune : „*Cel care dă bogabonzilor și desfrânaților, aruncă banii săi la câini*“¹.

Nu da — spune Fer. Ieronim — *sărăcilor falși bunurile lui Hristos, care aparțin săracilor adevărați*“².

Dar, când bogații învoca viciile săracilor, în general, pentru a găsi o scuză ca să nu facă milostenie, Sf. Părinți îi întrebau dacă nu cumva aceste vicii le au și ei, cei bogați. Sf. Ioan Hrisostom spune : „*Când un sărac se prezintă la ușa ta, lipsit de pâine, tu îi reproșezi lenea lui, fără a te gândi că poate și tu ești lenes și totuși Dumnezeu te încarcă de bunuri. Deci când tu spui : „sunt surprins văzând că un om sănătos cere să fie hrănit“; el ar putea, la rândul său, să-ți spună : „Sunt surprins că un om sănătos nu face nimic din cele ce-ți ordonă stăpânul său, trăind în lene și ceace-l mai rău, în desfrânare*“³.

De multe ori, spun Sf. Părinți, aceste vicii sunt cauzate de indiferența voastră față de ei. Tot Sf. Ioan Hrisostom spune : „*Da, asprimea voastră, sgârcenia voastră face pe sărac, rău, îndrăzneț și mincinos. Pentru că plângându-se, gemând, rătăcind ztua întreagă, din poartă în poartă, el nu găsește nici chtar strictul necesar ; deaceea recurge la expediente artificiale. Groaznică disperare la care îl aducem ! Se văd nenorociți torturați a-și orbi copiii, a căror mizerie și goliciune, nu ne puteau înduioșa. Se văd alții cari obosiți de a se plânge în zadar, lasă mult mai în urmă pe scamatorii din piețele noastre publice, mâncând ptele vechi, bătându-și cute în cap. Și tu râzi, îi admiri, îi încurajezi la această urâtă meserie, prin darurile tale ! Ce ar face mai rău decât atâta diavolul ? Și pe acela care se mărginește în a te ruga în numele lui Dumnezeu, tu nici nu-l privești, și-l respingi cu dispreț ! Dumnezeu îți zice : Dă milostenie și eu îți voi da împărăția cerurilor ; tu nu-l ascuți, diavolul îți arată un cap pătruns de cute, și atunci*

1. Sf. Vasile cel Mare, Epistol. 292, P. G. XXXII col. 1033: comp și Chastel op. cit., p. 199.

2. Fer. Ieronim, ad Paulinum epistol. 49, P. L. XXII, col. 325 ; comp. și Chastel, op. cit. p. 199.

3. Sf. Ioan Hrisostom, Omilia XXXV, la Matei c. 3, P. G. LVII col. 409 ; comp. și Chastel, op. cit., p. 199.

tu devii darnic / Și acestea toate se petrec în Antiohia, at cărei locuitorii au purtat cei dintâi, numele de creștini” ¹.

Când erau atâția nenorociți, cu toată grija de a discerne pe săraci, totuși se lucra cu foarte multă indulgență, pentruca nu cumva, din cauza unei cercetări prea riguroase, să sufere de foame cei ce ar fi cu adevărat săraci. Insuși Sf. Ambrozie, cu toate avertismentele anterioare, are în vedere circumstanțele deosebite. „*Caritatea — spune el — să nu cântărească așa de secer meritele; căci înainte de orice, ea ajută nevoile*” ².

Iar Sf. Ioan Hrisostom spune: „*Imită pe Abraam care vâna pe călători și care, în plasa pe care le-o întindea a prins fără să știe îngerii. Nu te interesa prea mult de moravurile săracului; el n'are decât un titlu: sărăcia lui; nu-i cere mai mult. Dumnezeu te scutește de orice cercetare ulterioară, care-l privește numai pe El.... Dacă noi cercetăm cu atâta curiozitate titlurile tovarășilor noștri de serviciu, Dumnezeu va face la fel cu noi, căci după cum am judecat, El ne va judeca*” ³.

Sf. Grigorie de Nazianz spune că tatăl său, „*da, totdeauna, cu inima bună, chiar celor mai puțin demni pentru a nu risca să chinuască pe alții, amintindu-și cuvintele Scripturii că trebuie să arunce pâinea sa pe apă*” ⁴.

Astfel au predicat Sf. Părinți, milostenia, ca o datorie religioasă, ca un precept adresat în numele lui Dumnezeu și pe care numai El îl putea cere, ca Cel care era posesorul tuturor bunurilor și care a dat oamenilor aceste bunuri spre administrare, în cursul vieții pământești.

Dar Sf. Ierarhi ai Bisericii, nu numai că învățau în teorie, ci chiar au pus în practică virtuțile predicate, dând ei exemplul /, intervenind la guvernatori și dând dela ei pentru vinde-

1. Ioan Hrisostom, Omilia XXI, la I Corinteni, c. 5, 6, P. G. LXI, col. 176—177.

2. Sf. Ambrozie, De Nabot c. 8 § 40, P. L. XIV col. 727; cf. Chastel p. 201.

3. Sf. Ioan Hrisostom, Εἰς τὸν Διάκονον, II, 5, P. G. XLVIII col. 989; comp. Omilia 41 la Geneză, c. 4, P. G. LIII col. 379—380; Omilia în illud: ne Vidua eligatur... c. 16 sq. P. G. LI col. 336—338.

4. Sf. Grigorie de Nazianz, Cuvântarea XVIII funebă în paterem c. 20 P. G. XXXV col. 985—1044 comp. și Chastel op. cit. p. 202.

5. Sf. Grigore de Nazianz, cuvântarea XIV, P. G. XXXV col. 864.

care și alinarea suferințelor celor nevoiași. Cereau și dela cei bogați, ajutoare, pentru săraci; dar dela cei bogați cereau întotdeauna, mai puțin decât. dădeau ei înșiși, din averea lor proprie, luând din nevoile lor ascetice, pentru vindecarea nevroilor celor săraci.

Predica lor era făcută pe temelul vieții practice, bazată pe cunoașterea deplină a tuturor nevoilor sociale. Sf. Ioan Hrisostom explicând evanghelia dela Matel, face următorul calcul: Aflând că cei ce erau foarte bogați, formau a zecea parte din toată populația cetății, iar lipsiți cu totul, altă a zecea parte și 10 la sută fiind în stare de mijloc, spune că dacă zece bărbați numai ar voi să împrăștie averea la săraci, n'ar mai rămâne nici un sărac¹. Ca să întărească calculul său, dă exemplu că Biserica sa având averile „celui mai din urmă bogat, nu ale celui mai de frunte“, ajung la atâtea văduve și fecioare. pe fiecare zi, al căror număr se ridică la 3.000, afară de plățile ce se dau celor din închisori, bolnavi, călători, preoți și atâția alții.

Care erau roadele acestor predici sociale și, în general, a celor trei mari ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie de Nazianz și Ioan Hrisostom, în societate, mărturisesc faptele istorice, din vremea lor. Sf. Vasile cel Mare este primul care s'a ocupat în chip sistematic de organizarea filantropiei creștine, a asistenței sociale, făcând cu propriile sale cheltueli, 370 așezăminte întreținute, în Cezarea Capadociei, unde era episcop.

Proverbială este filantropia Sf. Vasile cel Mare, pe care a arătat-o atunci, când, în anul 368, se întâmplă în Capadochia, o foamete mare. Sf. Grigorie de Nazianz spune despre Sf. Vasile: *„Prin cuvântările sale, a deschis hambarele celor abuți, și prin îndemnul său a realizat spusele Scripturii: „a împărțit pâinea celor flămânzi”², a săturat cu pâine pe săraci, le-a hrănit în timp de foamete și sufletele celor flămânzi s'au umplut de bunătate³. Dar cum? A adunat la un loc pe cel bântuiește de foamete, căci erau unii cari deabea își trăgeau*

1. Sf. Ioan Hrisostom, Omilia, LXVI 3, la Matel, P. G. LVIII col. 630; comp. și Omilia LXXXV, la Matel, P. G. LVIII, col. 757—764.

2. Is 11, 7;

3. Luca, 1, 53.

sufletul, bărbați și femei, copil și bătrân, pe nenorocții de orice vârstă; a strâns tot felul de alimente, care pot ajuta la potolirea foamei. Apoi a imitat slujirea lui Hristos, care înclinându-se cu sârmă nu s'a silit să spele picioarele ucenicilor Săi; tot așa și Vasile laolaltă cu servitorii care-i erau colaboratori, îngrijea de trupurile celor care aveau nevoie de ajutor, dar, totdeauna și de sufletul lor, dându-le odată cu hrana și cinstea cuvenită, ajutându-i, cu cuvinte din două părți¹.

Deaceea, așezămintele lui filantropice au fost numite: „*Vasiltade*”². Sf. Grigorie de Nazianz a consacrat toate bunurile Bisericii din Nazianz, pentru ajutorul și trebuințele celor săraci³. Sf. Ioan Hrisostom, ajungând arhiepiscop al Constantinopolului, pe lângă măsurile morale foarte riguroase împotriva răutăților din Biserică, suprimă abundența dela arhiepiscopie, reduce la cât mai puțin posibil, cheltuielile palatului, făcând economii, iar în schimb din banii astfel economisiți, face multe splăle și le întreține el⁴. Astfel, Sfinții Părinți întăreau cuvântul lor, cu pilda vieții lor, ca și altădată Mântuitorul și Sfinții săi Apostoli.

Preot Dr. GH. I. SOARE

1. Sf. Grigore de Nazianz, Cuvântare funeabră în onoarea lui Vasile cel Mare, cap. 35, P. G. XXXVI col. 544—545.

2. Sozomen, Hist eccl. VI, 34; P. G. tom. LXVII col. 1393—1397.

3. Idem, ibid.

4. Idem, ibid.

In România, la Intronizarea Patriarhului JUSTINIAN.

La 24 Maiu a. c. Soborul Bisericii Ortodoxe Române a ales pe noul Patriarh, în locul Patriarhului Nicodim, răposat în Februarie 1947. Majoritatea voturilor (votarea fiind secretă) au fost date de membrii soborului pentru Locțiitorul de Patriarh, Mitropolitul Justinian.

Noul Patriarh este în etate de 47 ani. În anul 1946, având rangul de episcop, el a însoțit pe Patriarhul Nicodim în călătoria acestuia la Moscova, făcând vizită Sanctității Sale Patriarhului nostru Alexie.

După alegerea sa, noul Patriarh s'a adresat către Patriarhuș Alexie cu invitațiunea de a trimite reprezentanți ai Bisericii Ortodoxe Ruse la solemnitatea intronizării patriarhale, fixată pentru ziua de 6 Iunie. Delegațiua noastră, cu binecuvântarea Sanctității Sale Patriarhului Alexie, se alcătulia din : Mitropolitul Nicolae al Crutișelor și Colomnei ; episcopul Arsenie al Calinului, protoiereul C. Rujișchi șirant de afaceri al Exarhatului Ucrainei și S. S. Filipov, secretarul Secției legăturilor bisericești externe de pe lângă Patriarhia din Moscova.

Am plecat cu avionul din Moscova în dimineața zilei de 4 Iunie și la ora 3 în aceeași zi am aterizat pe aerodromul din București, fiind întâmpinați de către reprezentanții Patriarhului României : Mitropolitul Efrem și Episcopul Athanasie, protoiereul Gh. Vintilescu șirant al Sf. Sinod, Protoiereul I. Vasca, secretar general al Ministerului Cultelor, colaboratorii Ambasadei Sovietice, cler și credincioși.

A urmat un schimb de salutări între noi și Mitropolitul Efrem și protoiereul Vasca.

Dela aerodrom am pornit spre Patriarhie, fiind întâmpinați acolo în chip cordial de către noul Patriarh. Aici ni s'au pus la

dispoziție camere pentru timpul cât vom rămâne în București.

A doua zi noi am făcut vizite Ambasadorului U. R. S. S. în România, S. I. Kavtaraze, D-ului Prim Ministru Dr. Petru Groza și D-ului Ministru al Cultelor profesor Stanciu Stoian.

Sâmbătă seara la 5 Iunie au început solemnitățile întronizării :

La ora 5 a avut loc în sala Patriarhiei o ședință specială a Sf. Sinod, cu acest prilej membrii Sinodului au adus felicitări Patriarhului nou ales.

Am fost invitați și noi în sala de ședințe unde Patriarhul Justinian și Ministrul Cultelor au adresat salutul lor delegațiilor sosite în România din partea Bisericii Ruse și Bulgare (Biserica Bulgară a fost reprezentată prin Mitropolitul Chiril al Plovdivului și episcopul Partenie). Mitropolitul Nicolae a răspuns la aceste salutări.

După ședința Sf. Sinod toți ierarhii români s'au îndreptat spre Catedrala Patriarhală (care se află alături de Palatul Patriarhal), unde, fiind de față întregul sobor al Vlădicilor Români în frunte cu Patriarhul Justinian și un mare număr de credincioși, Mitropolitul Nicolae al Crutitelor a săvârșit rânduiala parastasului lângă mormântul Patriarhilor români Miron și Nicodim ale căror oseminte se odihnesc în această catedrală.

Înainte de parastas Mitropolitul Nicolae a rostit următorul cuvânt în memoria celor doi răposați :

„Biserica Ortodoxă Rusă știe bine, cât de adânc cinstește Biserica Română amintirea celor doi patriarhi vrednici, Prea Fericitul Miron și Prea Fericitul Nicodim, lângă al caror loc de veșnică odihnă ne găsim acum.

Dar numele marilor activiști bisericești și luptători pentru credință nu aparțin numai acelor Biserici, cari i-au născut și i-au crescut, în granițele cărora ei au săvârșit în multe osteneli călătoria vieții lor pământești și ale căror oseminte le păstrează în ele, ca pe niște odoare sfinte.

Astfel de oameni aparțin Bisericii Ortodoxe în întregimea ei, aparțin Bisericii Ecumenice.

De aceia și Biserica Rusă pronunță cu cea mai mare evlavie numele pururea pomeniților patriarhi Miron și Nicodim, cari au consacrat toate puterile lor, fără nici o rezervă, cauzel întăririi Ortodoxiei în țara lor spre slava lui Dumnezeu și a Sfintei noastre Ortodoxii, atât de dragă și scumpă nouă tuturor.

Avem deci datoria duhovnicească, să plecăm genunchii inimilor noastre, în fața mormintelor sacre și să înălțăm o rugăciune caldă către mai Marele Păstorilor, Domnul Iisus Hristos, ca Dumnezeu să incununeze călătoria vieții lor pământești cu cununa slavei nevestejite și să le dea fericita odihnă în locașurile luminoase ale împărăției cerești“.

Răspunsurile au fost date de corul bisericii ruse din București. Indată după parastas a fost oficiată o vecernie solemnă cu litie și binecuvântarea pâinilor.

La 6 Iunie a avut loc intronizarea propriu zisă a noului Patriarh. Solemnitatea a început în palatul Marelui Adunări Naționale, unde s'au adunat la ora 10 dimineața Prezidiul Marelui Adunări Naționale, membrii Guvernului, în frunte cu primul Ministru, Corpul diplomatic, deputații și numeroși oaspeți. Apoi au intrat îmbrăcați în veșminte arhieresti toți ierarhii români și ultimul a intrat noul Patriarh. Ministrul Cultelor a dat cetire actului prin care Guvernul a confirmat alegerea Patriarhului Justinian. Președintele Prezidiului Marelui Adunări Naționale academicianul Parhon a înmănat Patriarhului cărja și a rostit o cuvântare, la care a răspuns Patriarhul Justinian. După acesta întreaga asistență, a pornit în procesiune solemnă spre biserica Sf. Spiridon. Înainte mergeau călugărițele, după ele preoții în odăjdii, apoi ierarhii și Patriarhul îmbrăcat în mantie, delegații Bisericilor Rusă și Bulgară membrii Guvernului, Corpul Diplomatic, deputații, alți demnitari superiori ai țării și oaspeții.

Dealungul străzilor bucureștene, pe care mergea procesiunea stătea armata, preoții în epitrahile și poporul.

După intrarea în biserica Sf. Spiridon, a urmat un Te-Deum, oficiat de trei ierarhi ai Bisericii Române: Mitropolitul Nicolae, Vasile și Arhiepiscopul Firmilian. La mijlocul slujbei, arhieriei au pus pe grumajii Patriarhului epitrahilul, omoforul, două engolpioane și mitra și s'a cântat „Axios“. După Te-Deum, Patriarhul Justinian a ascultat salutările aduse de Mitropolitul Nicolae Bălan din partea Bisericii Române, de Dl. Ministru al Cultelor, care i-a prezentat din partea Guvernului un engolpion prețios, iar după aceea s'a dat cuvânt și reprezentantului Bisericii Ruse.

Mitropolitul Nicolae al Crutitelor a dat cetire epistolei Patriarhului Alexie, cu următorul conținut: (textu.

eplstolei a fost tradus în l. română și publicat. La fel și cuvântarea Mitropolitul Nicolae al Cruteților ce a urmat.)

După Mitropolitul Nicolae a vorbit reprezentantul Bisericii Bulgare, Mitropolitul Chiril.

Solemnitatea s'a încheiat prin cuvântarea de mulțumire rostită de Patriarhul Justinian.

În aceeași ordine, procesiunea s'a îndreptat pe străzile Bucureștilor, întorcându-se la Patriarhie, unde s'a oferit o masă festivă în onoarea participanților și oaspeților veniți la întronizare.

În timpul mesei, Mitropolitul Nicolae al Cruteților a omagiat pe noul Patriarh, accentuând dragostea lui față de Biserica Rusă și Țara noastră.

La ora 6 seara a urmat un concert bisericesc în splendida sală a Atheneului dat în onoarea noului Patriarh și a delegațiilor sosiți la această solemnitate.

Din sala de concert, delegația noastră s'a deplasat la biserica rusă, unde a fost întâmpinată în chip sărbătorec de enoriașii acestei biserici în frunte cu parohul ei protoereu P. Statov.

Aici Mitropolitul Nicolae a oficiat un Te-deum rostind și un cuvânt „Despre Patria-Mamă și Biserica Mamă” și apoi timp îndelungat a binecuvântat mulțimea de credincioși care umplea biserica, înconjurând cu bucuria sinceră pe Mitropolitul rus și însoțitorii lui.

În timpul petrecerii noastre în București, am vizitat Institutul Biblic și numeroase biserici și Mănăstiri atât în Capitală cât și în împrejurimi și anume: Biserica Antim, Biserica Stavropoleos, Mănăstirile de călugărițe Pasărea și Țigănești, precum și Mănăstirea Căldărușani.

În ziua de Luni 7 Iunie, am fost invitați la dejunul oferit de Dl. Ministru al Cultelor în onoarea Patriarhului Justinian, Episcopatului Român și a oaspeților. La Masă Mitropolitul Nicolae a toastat pentru sănătate D-lui Ministru. În seara aceleiași zile am luat parte la recepția dată de Dl. Prim Ministru Dr. Petru Groza.

În timpul cinei Mitropolitul Nicolae a adresat un cuvânt de salut D-lui Prim Ministru chemând binecuvântarea Bisericii Ruse asupra activității nobile și devotate a D-lui Dr. Petru Groza pentru fericirea și prosperarea poporului român.

În dimineața zilei de 8 Iunie noi am plecat cu avionul spre Moscova. Am fost petrecuți la aerodrom de către S. S. Patriarhul Justinian, reprezentanții Sf. Sinod, ai Ministerului Cultelor și ai Ambasadei noastre. În tot timpul cât am stat la București am fost înconjurați de cea mai aleasă atențiune din partea Patriarhului Justinian, care ne-a imputernicit să transmitem S. S. Patriarhului Alexie sentimentele dragostei sale sincere către el, precum și devotamentul și venerațiunea adâncă către Biserica Rusă.

Am constatat cu multă bucurie că S. S. Patriarhul Alexie a lăsat cea mai adâncă și neștearsă amintire în inimile ierarhilor români, ale clerului și poporului credincios cu prilejul vizitei sale în România din anul 1947. Toți cu cine am avut ocazia să ne întâlnim în București și în împrejurimile sale ne întrebau de sănătatea Patriarhului Alexie și în cele mai mișcătoare cuvinte îi transmiteau, prin noi, omagiile lor.

Mitropolit NICOLAE

Extras din Revista Patriarhiei de Moscova Nr. 7
din Iulie 1948 pag. 3—8.

Trad. de Pr. ALEX. SEVERIN

Din Revista Bisericii Reformate calvine din Transilvania

*Reformatus Szemle**) Nr. 21 din Nov. cor. -organul oficial al Bisericii reformate (calvine) din Transilvania- aduce importante informațiuni în legătură cu sinodul de reorganizare ținut la Cluj în localul școalei teologice calvine între 24 și 27 Octomvrie 1948.

După frumoasa rugăciune de deschidere a sinodului întocmită și rostită de d-l episcop *Ioan Vásárhelyi*, revista ne redă în întregime predica d. episcop *Aladár Arday* din cursul serviciului divin premergător deschiderii, cuvântarea de deschidere a sinodului a d. episcop *Vásárhelyi* evidențiind atitudinea loială a Bisericii calvine față de noul regim precum și schițând problemele de rezolvit, și cuvântarea d-lui subsecretar de stat *Dr. Ludovic Takács*, care felicită sinodul în speranța, că „Toți cari participăm la acest sinod vroim ca Biserica noastră să fie într'adevăr biserica poporului... ca Biserica lui Hristos să fie într'adevăr biserica poporului muncitor servind interesele poporului muncitor și împlinindu-și chemarea în noul regim social ce se clădește”. După o scurtă dare de seamă informativă despre lucrările sinodului, mai publică articole interesante din domeniul omileticeii, cateheticeii, al misiunii interne (vizitațiuni canonice), apoi știri scurte cari interesează viața bisericii calvine și în fine partea oficială cu diverse circulări.

Din darea de seamă intitulată „S'a început sinodul” reiese importanța covârșitoare pe care o atribuie Biserica calvină din R. P. R. acestui sinod, „deschizător de drumuri noi” — „Trebue să accentuăm în chip deosebit, că *sinodul nu s'a încheiat, ci a început*. Mandatul membrilor e pe 12 ani și sperăm, că începutul va fi continuat spre rezolvarea problemelor schițate de d-l episcop încă în ședința din Mai. — Problema principală ne-a fost dată : armonizarea legilor noastre bisericești și a statutului cu legea cultelor apărută în luna August cor., iar în legătura cu aceasta cumpănirea celor de făcut mai târziu. — Statutul a fost întocmit și înaintat spre aprobare. Constă din trei părți : partea întâia tratează despre constituirea, organizarea și conducerea Bisericii ; a doua, despre pregătirea și angajarea preoților ; iar a treia cuprinde

*) Citește : *Reformatus Szemle* (e==è din l. franceză) : accentul totdeauna pe prima silabă).

dispozițiuni finale și tranzitorii ; — amănunte încă nu se pot da. Sinodul având caracter permanent va face tot ce e necesar pentru aprobarea lui. — Sinodul a mai întocmit *regulamentul disciplinar*, s'a preocupat și de problema deosebit de importantă a „formării și educării preoților” și a stabilit „*liturghia sărbătorilor de stat*” — În zilele din preajima intruririi a circulat zvonul, că actualul sinod este „sinod reformator,.. Nu respingem afirmația, „Orice sinod e sinod reformator, întrucât sinodul potrivit chemării sale năzuește să pună legiuirea bisericească tot mai mult în serviciul cuvântului lui Dumnezeu” — avem convingerea, că în privința aceasta sinodul din Octomvrie a. c. s'a rostit hotărîtor și a deschis drumuri noi. — Munca așadar a început într'adevăr și considerând că nu e vorba de planuri omenești, ci de voința lui Dumnezeu. El, prin Duhul Sfânt, va duce prin noi la bun sfârșit ceace a început. — Comparând noul statut cu textul celui din 1907 se va vedea, că nu mai suntem îndreptățiți să întrebuițăm expresii învechite ca „tradiționale”, „liberale”... Biserica e trupul lui Hristos și biserica noastră parte organică a lui ; aceasta se reliefează acum cu multă hotărîre. Caracteristica ei misionară e exprimată mai lămurit și cu *rol de aluat* dela început până la fine. S'a sporit apoi însemnătatea *presbiterului*, a cărei concepție s'a clarificat și s'a adâncit.—S'au mai tratat și alte probleme, ca educația religioasă, confirmarea, angajarea preoților, lărgirea cadrelor activității femeilor. — Problema *disciplinei bisericești* nu include numai reguli cu privire la comportarea slujitorilor bisericești, ci și problema disciplinei bisericești în genere. În privința aceasta, la apelul dlui episcop Ioan Văsărhelyi, sinodul a hotărît, că atât pe temeiul Sf. Scripturi și al mărturisirii noastre de credință, activitatea disciplinară nu se poate separa de Biserică ; că trebuie exercitată acolo si așa cum poruncește Dumnezeu prin Sf. Scriptură și prin confesiunea noastră de credință. Nu e vorba în primul rând de paragrafe, ci de activitatea permanentă a adunării vii, fie că ne gândim la predică, fie la disciplinare „mai concretă”. Cuvântul lui Dumnezeu nu se naște din putere, ci Cuvântul Lui are puterea, numită puterea cheilor evangheliei, de a o deschide și închide sau de a o închide și deschide. — Sinodul, luând cunoștință de admiterea unei secțiuni calvine în Institutul teologic reformat de grad universitar a aprobat apoi regulamentul privitor la pregătirea și educarea preoților. Sinodul exprimă mulțumiri d-lui episcop și colaboratorilor pentru munca temeinică, săvârșită pentru aceasta în curs de săptămâni. — După aceea sinodul a ales *Consiliul sinodal* permanent, *Judecătoria* bisericească și alegând pe membrii lor a constituit următoarele comisii : *Comisia misionară* permanentă, *Comisia pregătitoare reformatoare* *Comisia liturgică* permanentă. *Comisia de cărți, de cântări bisericești* permanentă, *Comisia pregătitoare a regulamentului pentru cântăreți bisericești de artă și a diaconilor* — În închiere, darea de seamă spune, că sinodul acesta prin seriozitatea și interesul dovedit de fiecare membru contribuind fiecare cu ce avea mai bun în sine, s'a dovedit pătruns de adevărat „spirit” sinodal, și că Duhul sfânt a fost prezent și a binecuvântat Biserica reformată maghiară din R. P. R.

În articolul „*Pe drumuri noi*”, d. Ioan Kiss atinge chestiuni de catehetică, spunând, că drumurile vechi s'au șters și trebuie să căutăm altele noi, și că s'au terminat și cărțile de religie de până acum, cerându-se altele nouă. „În legătură cu creșterea religioasă a copiilor noștri, ni se pun două întrebări: a). *Cum, unde și când să săvârșim acest lucru*, și b). *cum să pregătim manualele cele noi*”. — „La prima întrebare *Reformatus Szemle* (revista) ne face cunoscut, că vom primi dispozițiuni generale; nu mă ocup deci de ea”, spune autorul. Rămâne să discute pe a doua. — Manualele de religie viitoare trebuie să se ocupe și de *atacurile sectelor* și să rezervăm în ele mult mai mult loc pentru *chestiunile sociale*. — Mai întâi trebuie întocmită *programa analitică*, făcându-se apel la preoți să întocmească și înainteze proiecte, din cari să se extragă lecțiile potrivite diferitelor clase. Programă astfel întocmită să se trimită tuturor preoților spre a contribui fiecare la rezolvirea problemei de întocmire cât mai temeinică a manualelor de religie. Nu găsesc bună soluția ca aceste cărți să fie scrise de câte un singur om, deoarece, cu toată buna știință și intenție a autorului, ajung defectuoase și unilaterale. Să contribuie toți preoții. Nu ne îndoim că în materialul ce se va trimite se va găsi și de cel necorăspunzător, dar din cel meritos, nu va fi problemă grea pentru comisiunea de redactare să întocmească manualele noi de religie. Drumul e într'adevăr greoiu și catehizarea nu poate fi amânată, dar până la rezolvirea norocoasă a chestiunii ne mai putem folosi de cărțile depână acum.

Cum vedem, aceleași probleme, în toate Bisericile.

PARTEA OFICIALĂ

Secția Culturală

Inaugurarea și sfințirea Bisericii Ruse renovate din Capitală

În vara anului acesta au fost începute lucrări de renovare la Biserica Rusă din Capitală — avariată în timpul bombardamentelor—și restaurarea picturii acestei biserici.

Lucrările fiind terminate de curând, Duminică 21 Noembrie crt., în cadrul unei deosebite solemnități, a avut loc inaugurarea și sfințirea bisericii renovate, în prezența oficialităților și enoriașilor.

Scurt istoric al bisericii

Biserica Rusă, așezată în plin centrul Capitalei, în imediata apropiere a Pieței Universității, a fost construită în anul 1909.

Clădită într'un stil caracteristic rusesc, de o linie arhitectonică ce poate rivaliza cu a celor mai frumoase monumente bisericesti, ea a avut la început o destinație specială, servind numai ca o capelă imperială pentru zile mari.

În 1924, credincioșii de origine rusă s'au grupat în jurul ei și și-au organizat prin mijloace proprii slujbe religioase și un cor pe care bucureștenii l'au ascultat, cu multă plăcere, ani de-a rândul.

În 1934, biserica rusă din Capitală

a trecut sub jurisdicția Patriarhiei Române, servind drept capelă a Universității.

Cu prilejul strângerii legăturilor dintre bisericile-surori, prin vizita Patriarhului Nicodim la Moscova și a Sanctității Sale Patriarhului Alexei al Moscovei la București, începând dela 5 Mai 1947 biserica rusă din Capitală a fost redată rostului ei firesc, trecând sub jurisdicția Patriarhiei Moscovei.

O activitate rodnică

Dela această dată, s'au reinceput slujbele religioase în vechea limbă slavă, s'a reorganizat comitetul de conducere și s'au regrupat în jurul ei enoriașii de origine slavă, lipsiți ani de-a rândul de un locaș de închinăciune.

Acesta a fost începutul. Biserica mai trebuia însă înzestrată cu obiecte, odăjdii, covoare, etc., trebuia renovată în urma avariilor suferite în timpul bombardamentelor și, în general, trebuiau împlinite toate lipsurile datorate unei lipse de gospodăririi în tot timpul cât sfântul locaș nu a avut un conducător permanent.

Odată cu sosirea reprezentantului Patriarhiei Moscovei la București, pâr. protoiereu Pavel Statov, căruia i s'a dat și misiunea de paroh al bisericii, idealul unirii tuturor slavilor din Capitală în jurul ei, cum și împlinirea lipsurilor, au putut fi realizate. Datorită râvnei și energiei de care a dat dovadă P. C. Sa Protoiereu Pavel Statov, în numai șase luni dela instalarea sa, sf. locaș și-a re-luat splendoarea de altădată.

Astăzi, biserica are strânși în jurul ei în spiritul dragostei creștine pe toți credincioșii ruși, bulgari și sârbi. Credincioșii români găsesc deosemeni în această biserică un loc de reculegere și înălțare sufletească și o frecventează cu multă dragoste.

Trebuie subliniat cu acest prilej, că părintele protoiereu Pavel Statov a avut în tot timpul strădaniei sale deosebita înțelegere și concursul neprețuit al Ambasadei U.R.S.S., în România — atentă la tot ce este în legătură cu cerințele religioase ale credincioșilor, — al Primăriei Municipiului București și al Ministerului Cultelor din R. P. R.

Deasemeni și-au dat sprijinul moral și material o sumă de enoriași ai acestei biserici.

Câteva cuvinte despre pictura bisericii

Vechea pictură a bisericii Ruse din Capitală, precum și unele icoane de preț s'au datorit eminentului pictor rus Vasiliev.

Cu trecerea anilor și după avariile suferite în urma bombardamentelor, pictura s'a deteriorat și trebuia renovată în întregime.

Această msiune a fost încredințată pictorului Anatolie A. Cudinov, unul din cei mai înzestrați pictori al generației sale, cunoscut și apreciat și

din unele tablouri expuse în Salonul Oficial.

Pictorul Cudinov s'a achitat de misiunea sa peste așteptări, pictura sa în stil neo-bizantin atrăgând admirația tuturor celor ce au avut ocazia s'o vadă, dând bisericii strălucirea pe care o merită.

* * *

Datorită vredniciei părintelui protos. Nifon Bârbieru, preot slujitor în Sf. Mănăstire Pasărea, căruia i s'a încredințat purtarea de grije a parohiei Piteasca — Pasărea, Jud. Ilfov, cele două biserici parohiale și în special biserica filială Sf. Ilie din satul Pasărea, au fost scoase din starea de ruină.

Prin muncă stăruitoare părintele Nifon a isbutit să redeștepte în sufletele sătenilor dragostea pentru biserica lor din sat, și în cel mai scurt timp cu mijloace puține și cu brațe de muncă voluntară, a isbutit să repună biserica din satul Pasărea la locul ei de prețuită cinstită, în condițiuni excepțional de bune. Râvna și munca sf. sale pot fi pilde vii pentru toți.

Sfințirea Capelei «Sf. Ecaterina» Ploești

Joi 25 Noembrie a. c., s'a făcut sfințirea Capelei Sf. Ecaterina din Ploești, construită în locul bisericii care a fost distrusă de bombardament în anul 1944.

Din anul 1944 și până la sfințirea Capelei, credincioșii acestei parohii și-au săvârșit cele sfinte într'o Capelă improvizată în localul Pompierilor, într'o sală pe care Autoritățile Comunale au pus-o la dispoziție pentru acest scop.

Noua Capelă a rezultat din transformarea locuinței parohiale în care urma să stea preotul paroh.

Construirea Capelei într'un interval așa de scurt 2 Oct.-25 Noembrie 1948, a făcut dovada deosebitului atașament pe care credincioșii îl au față de biserică cât și a vredniciei Consiliului parohial și a Preotului Al. Scărlătescu parohul respectiv.

Sfințirea Capelei a fost un prilej de o deosebită manifestare religioasă a credincioșilor parohiei, cât și a bunilor creștini din oraș.

Miercuri 24 Noembrie a. c., seara s'a săvârșit slujba privegherii de către un sobor de 20 de preoți, în frunte cu P. C. Protoiereu Nicolae Lăzărescu.

A doua zi dimineața, s'a săvârșit actul sfințirii de către P. C. Consilier Ioan Hurduc delegat de I. P. S. Patriarh Justinian, înconjurat de un mare sobor de preoți.

După terminarea Sf. Liturghiei, Preotul Al. Scărlătescu parohul parohiei Sf. Ecaterina a făcut o amănunțită dare de seamă din care s'a desprins atât felul în care s'a ajuns la construirea acestei Capele, cât și concursul pe care l-a avut din partea diferitelor Autorități Comunale, din partea Clerului ploștean și a credincioșilor.

În fruntea tuturor donatorilor și ostenitorilor stă Primăria Ploști, care a donat 24 m. c., de chereștea, 13 baluri carton pentru învelit, ciment etc.

Preoții și credincioșii dela 11 biserici din oraș au donat în total 60.000 lei. Credincioșii din parohie, deși sunt în mare parte săraci și sinistrați, au primit totuși cu foarte multă bunăvoință apelul ce li s'au făcut și au răspuns cu obolul lor în mod destul de mulțumitor, strângându-se suma de lei 140.000.

În încheiere Sf. Sa, mulțumește Înalt Prea Sfințitului Patriarh Ju-

stinian pentru Înalta bunăvoință pe care a arătat-o față de ostenellele credincioșilor de aci, aprobând această sfințire chiar înainte ca această Capelă să fie terminată și roagă pe P. C. Părinte Referent să asigure pe I. P. S. Sa de toată recunoștința și devotamentul pe care l-l păstrează atât C. Sa cât și credincioșii, făgăduind în acelaș timp că se va strădui ca să facă din această Capelă un locaș de închinare și îndrumare sănătoasă pentru credincioșii pe care îi păstorește.

C. Sa a spus între altele: «Parohia noastră greu lovită de războiul stricător a pornit la înfăptuirea acestei Capele care este pentru noi toți simbolul marilor înfăptuiri care se realizează cu pași rezeți pe întinsul Țării noastre, prin munca tuturor, acelor care doresc refacerea Țării, cu gândul la pacea care trebuie și pe care o dorim înfăptuită în toată lumea».

În numele Consiliului parohial, al epitropiei și al credincioșilor, vorbit Dl. Al. Z. Dumitrescu, Epitrop casier, arătându-și bucuria ce o are la vârsta de 76 ani că poate cu această ocaziune să arate recunoștința pe care toți o datorează pentru această creștinească înfăptuire, Părintelui Al. Scărlătescu care este ostenitorul de frunte al acestei înfăptuirii.

Tuturor le-a răspuns P. C. Consilier Ioan Hurduc arătând cât a fost de impresionat I. P. S. Patriarh atunci când i s'a adus la cunoștință că Preoții și credincioșii parohiei Sf. Ecaterina din Ploști îi cer binecuvântarea și aprobarea pentru sfințirea acestei Capele și mai ales că se știa cât de greu a fost încercat orașul Ploști.

Numărul mare de credincioși participanți la această solemnitate —

a spus P. C. Sa, face din nou dovada că suferințele prin care trece o societate îndreaptă și mai mult sufletele spre Dumnezeu, singurul care dă liniștea sufletească atât de necesară celor îndurerăți și deschide noul speranțe spre mai bine mai ales atunci când se urmărește să se ducă o viață spre desăvârșire spirituală.

A evidențiat și gestul făcut de preotul paroh A. Scărlătescu care a renunțat la locuința personală, transformând casa parohială în capelă.

Aceasta îl situază pe Părintele Al. Scărlătescu în rândurile elementelor devotate pentru progresul Bisericii.

Darea de seamă

asupra solemnității sfințirii bisericii Parohiei Apărătorii Patriei II din București, cu hramul «Adormirea Maicii Domnului» și «Sf. Ioan Botezătorul».

Biserica Parohiei Apărătorii Patriei II București, situată pe Sos. Olteniței-Prelungire, clădită pe terenul donat de fosta Societate Comunală de Locuințe Eftine-București, a fost zidită prin străduințele parohului Pr. C. C. Matei și a enoriașilor.

Punerea pietrei fundamentale s'a făcut în ziua de 10 August 1947, pentru că prin muncă voluntară și continuă stăruință, conduse cu elan și dragoste de către preotul paroh și de Pr. Ionescu Vasile, confesorul Spitalului Central aflat în raza parohiei, numai în decurs de un an, biserica să fie terminată și pusă în slujba credincioșilor.

Sâmbătă 13 Noembrie 1948, orele 17, s'a oficiat la vechea capelă slujba sf. vecernii de către Pr. Protoiereu al sect. III, A. Părvulescu, în sobor cu Pr. Prejmeanu, Pr. Paroh C. Matei și Pr. Vasile Ionescu, strana fiind

condusă de C. Sa Arhim. Evghenie Orghidan.

După oficierea sf. vecernii, întreg poporul în frunte cu preoții, au luat obiectele sfinte și au mers în procesiune dela vechea capelă, pe șosea, la biserica nouă, cântându-se imnul: «Sfinte Dumnezeule».

La Biserica nouă s'a oficiat slujba privegherei și sfințirii artoselor, răspunsurile fiind date de corul bisericii, iar la sfârșitul sf. slujbe Pr. Protoiereu Părvulescu, a elogiât în cuvinte calde, lucrarea săvârșită și a mulțumit tuturor pentru sprijinul dat Sf. Bisericii.

A doua zi, 14 Noembrie 1948, de dimineață, a avut loc sfințirea bisericii noi, care s'a făcut de către delegatul I. P. S. Patriarh, Preotul Consilier Patriarhal Ilescu-Isvoaiele, înconjurat de un sobor de preoți și anume Protoiereu Al. Părvulescu, Pr. Dr. Tilea, Pr. Matei C. și Pr. Ionescu Vasile, după care s'a săvârșit în continuare Sf. Liturghie, de acelaș sobor, răspunsurile fiind date de corul bisericii, într'o atmosferă de liniște duhovnicească, adâncă plozitate, sinceritate și într'un cadru impresionant și strălucit.

Predica zilei a fost ținută de Pr. Econom Dr. Gh. Tilea, care a cuvântat despre dragostea și mila creștină, ilustrându-și predica prin citate bogate din Sf. Părinți, cu o voce caldă și convingătoare.

La sfârșitul sf. slujbe a vorbit Pr. Vasile Ionescu despre bucuria cerească ce o simțim astăzi, când am ajuns la finele strădaniilor și vedem avea biserica pe care am dorit-o, insistând apoi asupra datoriei de a frecventa regulat sf. Biserica unde vom afla mântuirea sufletului și terminând cu cuvintele: «Sfințit'am casa aceasta ca să-mi fie într'ansa

ochiul meu pururea neadormit și voi auzi într'ansa rugăciunile poporului meu».

A luat apoi cuvântul delegatul I. P. S. Patriarh, Pr. Consilier Patriarhal Iliescu Isvoarele care a adus înalta binecuvântare a I. P. S. Patriarh, a arătat apoi truda și munca continuă pe care I. P. S. Patriarh o pune ceas de ceas în conducerea și slujba sf. noastre Biserici ortodoxe și grija părintească pe care ne-o poartă.

A vorbit apoi în calde și convingătoare cuvinte despre rostul bisericii pentru creștini, a predat cheia bisericii preotului paroh a cărui activitate a elogiat-o, mulțumind tuturor celor ce s'au ostenit și rugând credincioșii să se îngrijească și mai departe cu aceiași dragoste de nevoile sf. biserici care să fie întotdeauna plină de credincioși la sf. slujbe ce vor urma. A elogiat deasemeni frumusețea cu care s'au executat cântările sf. Liturghii de corul bisericii condus de un priceput dirijor și format din elemente tinere, prin grija și străduința preotului paroh, cor care cântă gratuit, mulțumind credincioșilor și pentru atitudinea plină de evlavie de care au dat dovadă.

A vorbit, în continuare, Preotul Paroh C. C. Matei, care în termeni emoționanți a făcut o scurtă dare de seamă asupra modului în care au decurs lucrările de zidire și înfrumusețare a sf. biserici, strădania și greutatea întâmpinate și cum cu ajutorul Bunului Dumnezeu, s'a reușit a se duce la bun sfârșit această mare operă și a mulțumit tuturor pentru ajutorul moral și material, pe care l-au dat.

S'a oficiat apoi un polihroniu pentru I. P. S. Patriarh pentru Prezidiu, Guvern și conducători și pentru toți

frații întru Hristos și tot poporul binecredincios.

Intreaga solemnitate a decurs într'un chip sărbătoresc din toate punctele de vedere, o atmosferă adânc religioasă și o bucurie mare duhovnicească.

* * *

În cursul lunilor Septembrie, Octombrie, Noembrie și Decembrie a. c., Dl. Gh. Stoicescu, inspector delegat al cântăreților și corurilor bisericești din Eparhie, a inspectat cântăreții și corurile dela 24 parohii.

Cu prilejul acestor inspecții, în general s'a constatat la cântăreții bisericești că își fac datoria și se străduiesc să fie cât mai corespunzători.

Pe lângă îndatoririle de slujire la strană și în enorie, ei întrețin curățenia în sfințele locașuri, și au o colaborare cu preoții destul de strânsă și de armonioasă.

În toate parohiile din jud. Teleorman, D-sa a făcut inspecțiile respective împreună cu P. C. Părinte Protopop Petre Chirea. Pretutindeni s'au dat sfaturi frumoase, s'a încurajat la muncă pe plan bisericesc-social, pentru sporul obșteșc indeobște pretins și așteptat.

SECȚIA ECONOMICA.

Copie de pe adresa Ministerului Cultelor, Dir. Contabilității Nr. 44.655/948, înreg. la Sf. Arhiepiscopie a Bucureștilor sub Nr. 14.390/948.

Avem onoare a vă remite în copie, adresa circulară a Ministerului de Finanțe, Direcțiunea Generală a Bugetului și a Contabilității Generale a Statului, Serv. Controlului Financiar Nr. 33.816 din 25 Nov. 1948, spre strictă conformare.

Director, (ss) M. IONESCU
Subdirector, (ss) C. N. Dumitrașcu

Sesizați de diferite întreprinderi naționalizate și centrale industriale că la ordonanțarea situațiilor provizorii prezentate de acestea, unele **Ministere și instituțiuni publice** aplică dispozițiunile art. 110 din legea asupra contabilității publice, în sensul că se acordă acconturile numai în cota de 5/6 din valoarea situațiilor provizorii de plată, avem onoare a vă face cunoscut că prin decretul Nr. 145/948, întreprinderile naționalizate au fost scutite dela data naționalizării lor, de depunerea oricărei garanții prevăzute de legi, cu privire la participarea la licitații publice, acordarea de avansuri și executarea contractelor încheiate cu administrațiile publice.

În consecință, acconturile se vor acorda pentru valoarea integrală a situațiilor provizorii prezentate de întreprinderile naționalizate de Stat și centralele industriale, reținându-se numai cota a parte a avansurilor acordate, cu condițiunea ca întreprinderea sau centrala respectivă să se oblige formal de a restitui eventualele diferențe în plus, plătite pe bază de situații provizorii și care vor fi constatate cu ocazia prezentării situației definitive și decontulul final.

Deoarece întreprinderile naționalizate sunt scutite de depunerea garanțiilor dela data naționalizării lor și întrucât scutirea de garanție se aplică și contractelor preluate dela fostele întreprinderi particulare și executate în continuare de întreprinderile naționalizate, toate garanțiile de 1/6 reținute la ordonanțarea situațiilor provizorii de plată, vor putea fi ordonanțate și plătite întreprinderilor de Stat și naționalizate și centralelor industriale sub rezerva îndeplinirii aceluiași condițiuni, adică obligarea formală a întreprinderii

pentru restituirea diferențelor în plus constatate la decontul final.

Ministru, (ss) **Modoran**

Director General, (ss) **Gh. Clobanu**

SECȚIA ADMINISTRATIVĂ.

Nr. 9703/948.

Sf. Episcopie a Buzăului, cu adresa Nr. 6783/948, face cunoscut, că a exclus din monahism pentru grave abateri dela disciplină și viață monahală, pe ierod. Valeriu Bunea și monah. Paisie Buculei din Sf. Mănăstire Ciolanu Jud. Buzău; Monahul Damaschin Iacob din Sf. Mănăstire Găvanu Jud. Buzău; Protos. Ivstion Sava din Sf. Mănăstire Vărzărești Jud. R.-Sărat; monahia Eufimia Constantinescu din Sf. Mănăstire Rătești Jud. Buzău și monahia Asinefta Munteanu din Sf. Mănăstire Rogozu Jud. R. Sărat.

p. Partiarh, Vicar, **Pavel**

Cons. Referent, **Pr. Al. Ionescu**

Cople de pe adresa Ministerului de Finanțe. Institutul general de Asigurare, Economie, Credit și Asistență al funcționarilor și pensinarilor publici.

Domnule....

În legătură cu adresa noastră circulară Nr. 8962 din 14 Iunie 1947, avem onoare a vă mai ruga pentru unele completări de date și acte și anume:

I. La fișa de pensie.

d) În cuprinsul fișei de pensie la rubrica II se va menționa toate mutațiile sau modificările în timpul serviciului, cu specificarea datei și numărul deciziei de părăsire și reintegrare în serviciu mai ales dela 1 Octombrie 1941, când majoritatea

funcționarilor publici au devenit membrii Institutului nostru, menționându-se dacă s'a mai trimis sau nu o fișe de pensie cu ocazia primei părăsiri a serviciului (exemplu: destituit și revenit asupra destituirii; pensionat conf. art. 132 și după 1 Mai 1947 rechemat în serviciu și apoi pensionat).

e) Tot la rubrica II în coloana «autoritatea în care îndeplinește serviciul», mai ales pentru serviciile exterioare, se va menționa cu precizie circumscripția, comuna și județul, etc., fiindu-ne necesar la identificarea persoanelor cu acelaș nume.

f) «Timpul servit» cu salariile respective se va menționa pe ani, luni, și zile în mod amănunțit pentru a se observa întreruperile avute în serviciu și a se putea calcula precis timpul dela începutul serviciului până la 1 Octombrie 1941, timpul dela 1 Octombrie 1941 până la părăsirea serviciului și ultimii trei ani de serviciu prestat.

g) Pentru intervalele dela 1 Septembrie 1946—1 Aprilie 1947, 1 Aprilie 1947—1 August 1947 cât și dela data stabilizării până la părăsirea serviciului, se vor trece numai salariile nete la care se aplică 5% pentru Institut, menționându-se «salariul net» pe aceste intervale cu categoria, coeficientul și clasa de salarizare.

h) Tot în fișe se va specifica la rubrica «observațiuni speciale» data când funcționarul a devenit membrul Institutului și de când a cotizat cu 5%.

Fișele de pensiuni pentru aceeași persoană se vor trimite Institutului o singură dată și numai în cazuri bine determinate (ex. revenire asupra pensionării etc.) se vor mai trimite și a doua oară, dar în acest

caz se va face legătura cu corespondența anterioară.

Fișele de pensiuni întocmite de unitățile în subordine, ne vor fi trimise prin forul respectiv superior sau prin Ministerul respectiv pentru certificare, evitându-se în acest fel trimiterea fișelor de mai multe ori pentru aceeaș persoană.

II. Pentru membrii Institutului decedați, vă rugăm ca odată cu actele cerute moștenitorilor, pentru stabilirea drepturilor la pensie, să se ceară acestora în mod special pentru Institut și un certificat constatator de moștenitorii legali și care certificat trebuie să cuprindă următoarele date:

a) Numele și pronumele soțului supraviețuitor legitim cu domiciliul actual.

b) Numele și pronumele copiilor minori și majori, legitimi, legitimați sau adoptați, rămași în viață cu mențiunea datei nașterii și domiciliului lor. Se vor specifica toți copiii rămași din toate căsătoriile defunctului.

c) Numele, pronumele și adresa tutorelui legal al copiilor minori sub a cărei îngrijire se găsesc acești copii.

III. Numai în lipsa acestor moștenitori, soț și copii, în certificat se va menționa numele și pronumele și adresa celorlalți moștenitori legali (părinți, frați, surori, etc.) cu explicarea gradului de rudenie al fiecăruia.

Acest certificat va fi trimis Institutului nostru de Dvs. odată cu fișa de pensie completată cu datele cerute de noi și în care se va menționa neapărat și faptul dacă s'a desfăcut sau nu căsătoria.

Institutul General de Asigurare urmând să plătească urmașilor asigurarea constatată în urma decesului.

vă rugăm a ne trimite un certificat din care să se constate următoarele:

I. a) Numele și pronumele soțului sau soției legitime cu domiciliul actual.

b) Numele și pronumele copiilor minori și majori, legitimi, legitimați sau adoptați, rămași în viață de pe urma defunctului, cu data nașterii și domiciliul lor.

Se vor specifica toți copii rămași din toate căsătoriile defunctului.

c) Numele, pronumele și adresa tutorelui legal al copiilor minori, sub a cărui îngrijire se găsesc acești copii.

d) Dacă Cassa Centrală de Pensii sau altă Cassă a stabilit drepturile la pensie soției și copiilor minori rămași de pe urma defunctului (defunctei) și în caz afirmativ se va indica numărul și data Deciziei.

II. Numai în lipsa acestor moștenitori, soț copii, în certificat se va menționa numele, pronumele și adresa celorlalți moștenitori legali (părinți, frați, surori, etc.) ai defunctului cu explicarea gradului de rudenie a fiecăruia.

Domnule...

Institutul, în grija ce are de a lichida la timp drepturile de asigurare ce se cuvin membrilor săi, face eforturi pentru ca dosarele acestora să fie completate fără întârziere cu actele necesare calculării drepturilor de asigurare.

Eforturile Institutului nu dau însă — întotdeauna — rezultatele scontate deoarece este necesar și concursul Instituțiilor la care au servit funcționarii.

Deaceia, Institutul face un călduros apel — în special către direc-

țiunile și serviciile de personal — de a fi sprijinit în acțiunea sa.

Concursul pe care-l așteaptă Institutul este de a i se trimite — din oficiu — copii certificate de pe un minimum de acte, necesare stabilirii drepturilor de asigurare, imediat ce a fost dată decizia prin care funcționarul încetează de a mai fi în activitate.

Numai în acest fel funcționarii cari părăsesc serviciul vor putea primi drepturile de asigurare dela Institut în luna următoare aceleia în care s'a dat decizia de părăsire a serviciului și vor fi — în acel timp — scutiți de obligația de a se ocupa personal de trimiterea la Institut a actelor necesare stabilirii drepturilor lor de asigurare.

Se anexează instrucțiuni asupra modului cum trebuie completată copia de pe fișa de pensie și asupra actelor necesare a se trimite Institutului.

* * *

Ordin Circular către P. C. Protoierei al Sf. Arhiepiscopii a Bucureștilor

Mai jos vi se redă în copie, adresa Nr. 44.967/948, a Onor. Minister al Cultelor, spre a fi luată în cunoștință de P. C. Voastră și a respecta în totul dispozițiunile ce cuprinde, spre a nu suporta consecințe și răspundere personală.

p. Patriarh, Vicar, Veniamin

Consilier Referent, Alex. Ionescu
Copie de pe adresa Nr. 44.967/948 a Onor. Minister al Cultelor.

**Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor
Secția Administrativă Bisericească.**

Nr. 44.967—2 Dec. 948.

Avem onoare a vă ruga să binevoiiți a da dispozițiuni organelor în subordine, ca să anunțe la timp Ministerului, cazurile de demisie sau

părăsire de serviciu, a personalului clerical, administrativ și de serviciu, cunoscând că aceste întârzieri aduc daune materiale asupra bugetului Statului.

In consecință, vă atragem atenția, că dacă aceste dispozițiuni nu vor fi respectate, organele în subordine vor fi direct răspunzătoare de întârzierile ivite și vor suporta consecințele legale.

p. Ministru, (ss) **Titus Țifu**
p. Director, (ss) **Al. Stoianescu**
p. conformitate, **M. Gușerescu**

* * *

Sfânta Arhiepiscopie a Bucureștilor comunică mai jos, spre cunoștința generală adresa Nr. 106624/948 a Marelui Stat Major, Secția I, Biroul I Recrutare, cu privire la situația militară a confesorilor în rezervă, pentruca toți preoții din cadrele de rezervă și tinerii seminarisți și licențiați ai Facultății de Teologie, candidați la preoție, să se conformeze dispozițiunilor cuprinse în numita adresă, transmisă nouă de către Onor. Minister al Cultelor cu adresa Nr. 43.906/948.

* * *

Potrivit Decretului Prezidial Nr. 1529 publicat în Monitorul Oficial Nr. 207 din 7 Sept. 1948, se face cunoscut că preoții din cadrele de rezervă ale Clerului Militar se șterg din controalele confesorilor de rezervă, pe data de 4 August a. c., când le încează drepturile de asimilare în grad.

Pentru clarificarea situației Clerului Militar, precum și a celor ce se pregătesc să devină membrii ai clerului de orice cult, se ordonă:

1. Toți preoții din cadrele de rezervă, vor fi șterși definitiv din con-

troale, aceștia nemai figurând în nici un element al armatei.

Deasemeni actualii călugări și monahi se șterg definitiv din controalele armatei.

Pentru dovedirea situației lor militare, Cercurile Teritoriale vor elibera acestora un certificat, specificând că sunt șterși din controalele armatei conf. Decretului Nr. 1529/948 și ord. Nr. 106.624 al M. St. Major.

2. Tinerii seminarisți și tinerii absolvenți ai fostelor facultăți teologice și candidați la hirotonie, urmază că până la data de 1 Sept. 1949 să se hirotonisească.

Cei care până la această dată, nu se vor hirotonisi vor fi încorporați cu contingentul 1949.

3. În viitor, tinerii care se pregătesc a deveni membri ai clerului de orice rit, vor trebui să satisfacă obligațiunile militare, cu contingentul din care fac parte.

4. Incepând cu contingentul 1949, tinerii care doresc a intra în viața monahală nu vor putea fi acceptați decât după satisfacerea obligațiunilor militare.

Dispuneți de urmare.

Subșeful Marelui Stat Major
General Maior, (ss) **Teclu Iacob**
Șeful Secției I-a
Colonel (ss) **Gh. Olteanu**

Ordin Circular către P. C. Protoierii ai Sf. Arhiepiscopiei a Bucureștilor.

Mai jos vi se redă în copie, adresa Onor. Minister al Cultelor Nr. 44.968/948 și adresa Casei Generale de Pensii Nr. 81.094/1948, spre a fi luate în cunoștință și a vă conforma întocmai dispozițiunilor ce cuprind.

p. Patriarh, Vicar † **Veniamin**
Cons. Ref. **Alex. Ionescu**
Copie depe adresa Onor. Minister al Cultelor Nr. 44.968/948.

**Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor
Secția Administrativă.**

În urma adresei Casei de Pensiuini Nr. 81.094 din 16 Noembrie a. c., avem onoare a vă ruga să binevoii a dispune, ca în adresele pe lângă care ni se trimit fișele de pensii, în vederea înscrierii la pensie a funcționarilor publici, puși în retragere din oficiu pentru limită de vârstă, vechime în serviciu și infirmități, sau pentru urmași în cazul decesului funcționarului în activitate, să se menționeze în mod obligatoriu, data până la care s'a plătit sau se va plăti salariul funcționarului.

Deasemenea, este necesar să se menționeze dacă celor în cauză, li s'a plătit salariul potrivit art. 99 și 100 din Legea Generală de Pensii și să li se elibereze câte un certificat de încetarea de plată a salariului.

Acest certificat este necesar atât pentru a obține plata pensiei și în continuarea salariului, cât și pentru a se face calculul sumelor ce funcționarii respectivi trebuie să restituie ca primite fără drept.

Alăturat, înaintăm în copie adresa de mai sus.

p. Ministru, (ss) **Titus Țifu**

p. Director, (ss) **Al Stoianescu.**
Copie, de pe adresa Casei Generale de pensii Direcția stabilirii pensiilor.
Nr. 81.094-16-XI-1948.

către,

Ministerul Cultelor.

Prin dispozițiunile cuprinse în art. 97-102 din legea generală de pensii nr. 446/1943 din 11 Iulie și prin dispozițiunile similare cuprinse în Statutele de funcționari publici în vigoare s'a urmărit să se realizeze, pentru funcționarii puși în retragere din oficiu sau pentru urmașii funcționa-

rului decedat în timpul activității, o continuitate de plată între salariu și pensie.

În acest scop, prin art. 97 din legea generală de pensii, s'a prevăzut că funcționarul pus în retragere din oficiu, pentru limita de vârstă sau vechime de serviciu, va primi drepturile de salariu până la finele lunii în care a avut loc încetarea serviciului, iar funcționarul pus în retragere din oficiu pentru infirmități va continua să primească salariul pe încă trei luni dela data punerii lui în retragere.

În art. 98 din aceeași lege s'a mai prevăzut că în caz de deces al funcționarului, autoritatea respectivă va continua să achite văduvei sau orfanilor minori ai funcționarului decedat, pe lângă salariul convenit pe luna în care a avut loc decesul, dacă el n'a fost încasat de autor, și salariul pe încă trei luni.

Aceste dispozițiuni sunt în vigoare și astăzi pentru salariații publici cărora li se aplică Statutul funcționarilor publici și Statutul funcționarilor comunali.

Celelalte Statute de funcționari publici și anume : C.F.R., P.T.T., C.A.M., P.C.A., etc., au generalizat sistemul, aplicat de legea generală de pensii numai pentru cazurile de punere în retragere din oficiu pentru infirmități, în sensul că în toate cazurile de punere în retragere din oficiu — vechime, vârsta sau boala — a salariaților respectivi, se plătește salariul pe trei luni dela data fixată pentru încetarea serviciului.

Dela regula generală stabilită prin art. 97 și 98 din legea generală de pensii, prin art. 99 și 100 din aceeași lege, s'au făcut două derogări și anume:

a) În cazul prevăzut de art. 99,

când punerea în retragere a funcționarilor se face întempestiv, adică fără completarea termenelor de prevăzută de lege, autoritatea este obligată să achite funcționarilor în cauză, în afară de salariul convenit pe luna în care s'a publicat punerea în retragere în Monitorul Oficial, salariul pe încă trei luni și,

b) În cazul prevăzut de art. 100 din legea generală de pensii, în care s'a prevăzut că, dacă până la expirarea termenelor fixate prin art 97-99 din aceeași lege, nu s'a dat Decizia pentru stabilirea pensiei, autoritatea va continua să plătească salariul în condițiunile art. 38 ultimul alineat din codul funcționarilor publici în cazul când întârzierea nu se datorește celui îndreptățit la pensie.

Aliniatul ultim al art. 38 din codul funcționarilor publici prevedea că «dacă până la expirarea termenului de 3 luni nu se va fi dat decizia de stabilirea pensiei, familia va continua să primească salariul dela autoritatea respectivă; după stabilirea pensiei se vor face rețineri din pensie pentru acoperirea diferențelor încasate în plus și numai pentru timpul care ar depăși eventual termenul de trei luni fixat pentru stabilirea pensiei.

Aducându-vă la cunoștință cele de mai sus și pentru a se evita pe viitor, posibilitatea de a se plăti în acelaș timp atât salariul de către autoritate, cât și pensia de către Casa Generală de Pensii, avem onoare a vă ruga să binevoiți a dispune ca organele dvs. în subordine să se conformeze întocmai dispozițiunilor legale în vigoare.

În plus, este absolut necesar ca în cuprinsul adreselor prin care ni se trimit fișele de pensii, în vederea înscrierii la pensie a funcționarilor puși în retragere din oficiu pentru limita de vârstă, vechime de serviciu și infirmități sau pentru urmași, în cazul decesului funcționarului în activitate, să se menționeze în mod obligatoriu data până la care s'a plătit sau se va plăti salariul funcționarului în cauză.

Dacă actele de înscriere la pensie a unora dintre funcționari puși în retragere din oficiu sau pentru urmașii funcționarilor decedați în timpul activității nu sunt înaintate în termenul fixat prin legea generală de pensii sau Statutul funcționarilor publici respectiv și deci este locul a se aplica dispozițiunile art. 99 sau 100 din legea generală de pensii, este necesar să se menționeze această situație în adresa de înaintare a fișei de pensie și să se elibereze funcționarilor sau urmașilor interesați, câte un certificat de încetarea de plată a salariului. Aceste certificate, sunt necesare atât pentru a obține plata pensiei în continuarea salariului, cât și pentru a se face calculul sumelor ce funcționarii respectivi trebuie să restituie ca primită fără drept.

Procedându-se în acest mod, socotim că se va putea asigura atât stabilirea pensiilor cât și plata lor fără riscul de a se plăti concomitent funcționarilor puși în retragere sau urmașilor funcționarilor decedați salariul de către autoritate și pensia de Casa Generală de Pensii.

Director General, (ss) indescifrabil

Director, (ss) indescifrabil